Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Innovatie en
Industriebeleid

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 24 november 2026
Betreft Beantwoording vragen van de vaste commissie voor Economische Zaken over de brief Fiche: Chips Act 2.0

Ons kenmerk
EZK_DGBI_II / 108956116

Uw kenmerk
22112, nr. 4407

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de vaste commissie voor Economische zaken over de brief Fiche: Chips Act 2.0 (Kamerstuk 22112, nr. 4407, ingezonden op 17 september 2026).

Heleen Herbert
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Innovatie en Industriebeleid

Ons kenmerk
EZK_DGBI_II / 108956116

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

II Antwoord / Reactie van het kabinet

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het BNC-fiche over de Chips Act 2.0. Deze leden delen de inzet van het kabinet dat Europa zich onmisbaar moet maken in de mondiale chipketen door voort te bouwen op zijn unieke sterktes, en niet alleen door productiecapaciteit van elders te kopiëren. Nederland heeft daarin een sleutelpositie, met zijn machinebouwers en toeleveranciers, chipontwerpers, fotonicabedrijven en kennisinstellingen. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie delen de zorgen van het kabinet dat artikel 19 één project dwingend vastlegt en daarmee de sturing door de lidstaten passeert. Welke wijzigingen bepleit het kabinet, zodat strategische projecten en Grand Challenges via de European Semiconductor Board worden geselecteerd op basis van excellentie en bijdrage aan Europese onmisbaarheid? Hoe kansrijk acht het kabinet zijn pleidooi voor een eigen Grand Challenge voor de volgende generatie chipmachines? Kan het kabinet daarnaast bevestigen dat het geïntegreerde fotonica expliciet meeneemt in zijn pleidooi voor een bredere Europese visie op de AI-waardeketen, gezien het groeiende belang van snelle en energiezuinige optische verbindingen voor AI-infrastructuur? Onder de eerste Chips Act hebben Nederlandse bedrijven en de Nederlandse overheid geïnvesteerd in Europese proeflijnen. Voorbeelden zijn de fotonica-proeflijn in Eindhoven en de NanoIC-proeflijn, waaraan ook ASML deelneemt. Deze leden steunen de nadruk van het kabinet op continuïteit en het voorkomen van kapitaalvernietiging.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de Chips Act 2.0 de continuïteit van deze proeflijnen borgt, ook bij de overgang naar het nieuwe Meerjarig Financieel Kader vanaf 2028. Hoe beoordeelt het kabinet de toegankelijkheid van deze proeflijnen voor Nederlandse bedrijven, in het bijzonder het mkb? Welke route biedt het voorstel om de stap van proeflijn naar commerciële productie realistisch te maken? Eigen chipontwikkeling is voor veel bedrijven risicovol en kennisintensief. Toegepaste kennisinstellingen zoals TNO en imec Nederland verlagen die drempel door basistechnologie te ontwikkelen waarop bedrijven kunnen voortbouwen, bijvoorbeeld

voor de zorg en defensie. Welke rol ziet de minister voor deze instellingen in de Grand Challenges en de Demand Accelerators? Zet het kabinet in op hun betrokkenheid naast die van de industrie?

De leden van de D66-fractie steunen Europese samenwerking en financiering, en de terughoudendheid van het kabinet om vooruit te lopen op de EU-meerjarenbegroting. Tegelijk constateren zij met het kabinet dat de huidige nationale cofinanciering niet volstaat om aan alle relevante Chips JU-projecten deel te nemen, terwijl Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen in veel van deze projecten een sterke positie hebben. Zij zien hier kansen. Welke mogelijkheden ziet het kabinet om de Nederlandse deelname aan Europese chipprojecten te vergroten, bijvoorbeeld via de in het coalitieakkoord aangekondigde nationale EU-financieringsvoorziening? Welke Nederlandse projecten acht het kabinet, in lijn met de Semicon Visie 2035, het meest kansrijk om met Europese middelen van de grond te komen?

De leden van de D66-fractie delen het oordeel van het kabinet dat de eigendomseis van meer dan 50 procent te strikt is. Chip- en fotonica-scale-ups hebben vaak buitenlandse investeerders en aanzienlijke aanloopverliezen. Daardoor kunnen zij onder de Europese definitie van een onderneming in moeilijkheden (OiM) vallen, en zo buiten de staatssteunmogelijkheden. Deze leden waarderen de inzet van het kabinet om deze definitie samen met andere lidstaten aan te passen. Zij constateren uit de brief van 1 september 2026 echter dat de conceptvoorstellen van de Commissie voor innovatieve groeibedrijven nog geen oplossing bieden. Hoe borgt het kabinet dat kansrijke groeibedrijven niet door de eigendomseis of de OiM-definitie worden uitgesloten van de ESTI-status, van deelname aan strategische projecten en van nationale cofinanciering? Het rapport-Wennink stelt dat andere lidstaten de interpretatieruimte binnen de Europese staatssteunkaders beter benutten. Is de minister bereid om, vóór de definitieve vaststelling van de nieuwe staatssteunkaders, in kaart te brengen hoe andere lidstaten de OIM-toets in de praktijk uitvoeren, en de Kamer te informeren of daar lessen uit te trekken zijn? Ziet het kabinet daarnaast in de onderhandelingen over de Chips Act 2.0 een mogelijkheid om het OiM-probleem voor deze sector extra te agenderen?

De leden van de D66-fractie verwelkomen de verschuiving naar vraagsturing. Zij constateren met het kabinet dat de uitwerking van de Demand Accelerators en de inkoopregels nog vaag is. Welke invulling bepleit het kabinet, zodat Nederlandse bedrijven in de hele keten kunnen profiteren, van machinebouw en toeleveranciers tot fotonica? Hoe wil de minister de sterke Nederlandse kennispositie in chipontwerp daarbij betrekken en versterken? Hoe sluiten deze instrumenten aan op de rol van de overheid als launching customer en de beoogde investeringsinstellingen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Innovatie en Industriebeleid

Ons kenmerk
EZK_DGBI_II / 108956116

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het BNC-fiche over de Chips Act 2.0. De eerste Chips Act liet zien dat aanbodsteun zonder afzetzekerheid vaak leidt tot afgeblazen projecten. Deze leden hechten er daarom grote waarde aan dat de Chips Act 2.0 de vraagkant expliciet adresseert, met name naar het ontwerp de productie van geavanceerd AI-chips. Deze leden hebben over de nieuwe Chips Act nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie merken op dat de Chips Act 2.0 aan de ene kant als doel heeft de weerbaarheid of strategische soevereiniteit te versterken t, en aan de andere kant het versterken van de welvaart, het markaandeel of de onmisbaarheid van de Europese halfgeleidersector. Het voorstel scheert dit over dezelfde kam en gebruikt dezelfde instrumenten om dat doel te bereiken, menen deze leden. Dit zijn echter twee verschillende doelen, die elk een andere aanpak vergen. Waar moet volgens het kabinet de nadruk liggen en hoe wordt het verschil in aanpak beter verwerkt in de tekst?

De leden van de VVD-fractie lezen in het BNC-fiche dat de vraagstimulatie tussen de Chips Act 2.0 en de *Cloud and AI Development Act* (CADA) naadloos op elkaar aan moeten sluiten. Deze leden zijn het eens met het kabinet dat dit aanvullende actie vergt. Welke voorstellen draagt het kabinet hiertoe aan? Wordt de Nederlandse inzet bijvoorbeeld dat de mate van staatsteun binnen de CADA afhankelijk is van het gebruik van Europees-ontworpen chips?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet de mening deelt dat de *Pilot Lines*, *Grand Challenges* en andere activiteiten in het voorstel zich veel meer moeten richten op industrialisatie en diens eindmarkten? In het Commissievoorstel worden deze door de *Joint Undertaking* uitgevoerd, maar die richt zich van oudsher meer op onderzoek, niet op industrialisatie. Zo ja, is de *Industrial Alliance for Semiconductors* volgens het kabinet beter gepositioneerd om deze activiteiten uit te voeren, of denkt het kabinet aan andere manieren om een aantoonbaar *viable-business case* te onderbouwen, bijvoorbeeld door middel van *letters of support*, contracten of *off-take agreements*? Wil het kabinet in zijn algemeenheid de rol van de Industrial Alliance for Semiconductors versterken en zo ja, hoe? Zou er wat het kabinet betreft bijvoorbeeld een vaste vertegenwoordiger van de Industrial Alliance for Semiconductors lid moeten worden van de European Semiconductor Board (lidstaten)?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Chips Act 2.0 een voorstel doet voor zogenaamde *grand challenges*, bedoeld voor grootschalige, sectoroverstijgende initiatieven gericht op technische en industriële doorbraken. Ziet het kabinet hier een (samenwerkende) rol weggelegd voor het Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie (NADI) wat het wil oprichten?

De leden van de VVD-fractie vinden het positief dat zowel Strategische Projecten als *European Semiconducter Technology Initiatives* als uitzonderlijk voor het nationaal belang worden bestempeld en in het kader van Europese milieuwetgeving de juridische status van *overriding public interest* kunnen krijgen. Dit heeft het versnellen van vergunningverlening tot doel en bestaat al sinds de eerste Chips Act. Maakt Nederland

actief gebruik van deze *overriding public interest?* Is het kabinet bereid om te pleiten voor andere bestaande *overriding public interest* voorzieningen voor de halfgeleiderindustrie, bijvoorbeeld die in de *Industrial Emissions Directive*? Wil het kabinet pleiten voor sectorspecifieke afwijkingskaders voor de halfgeleidersector onder andere Europese wetgeving, zoals de Packaging and Waste Directive of mogelijke PFAS-restricties, wanneer deze de doelen van de nieuwe Chips Act ondermijnen?

De leden van de VVD-fractie lezen voorts dat de Chips Act 2.0 een maximum van twaalf maanden op vergunningverlening zet, met een *one-stop-shop* en een volledigheidstoets van 45 dagen. De Europese Commissie berekent zelf dat de EU circa 7,5 maanden achterloopt op concurrerende jurisdicties en dat dit bij een productielocatie van €20 miljard neerkomt op circa €625 miljoen aan extra kosten. De leden van de VVD-fractie vinden twaalf maanden een verbetering, maar nog onvoldoende ambitieus. Is het kabinet bereid voor meer ambitie op dit punt te pleiten, bijvoorbeeld een verplichting van maximaal zes maanden voor Strategische Projecten en European Semiconductor Technology Initiatives? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het voorstel een label introduceert voor European Semiconductor Regions of Excellence. Deze leden begrijpen de gedachte achter dit voorstel, maar constateren dat er meerdere voorstellen zijn om vanuit de overheid ‘labels’ op het bedrijfsleven te plakken om zo investeringen uit te lokken. Zo is er ook het voorstel voor het Finance Europe label. Hoe zet het kabinet zich ervoor in dat het (het vaak goedbedoelde) regulerende kader voor bedrijven en investeerders overzichtelijk blijft? Wat is de status van het voorstel van een Finance Europe label?

De leden van de VVD-fractie lezen dat bedrijven onder de Chips Act 2.0 mogelijk een diepgaande ketenanalyse moeten aanleveren. De leden van de VVD-fractie constateren dat dit substantiële regeldrukkosten met zich mee kan brengen. Kan hierbij volgens het kabinet slimme aansluiting worden gevonden bij bijvoorbeeld de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD), waarbij ook de waardeketen in kaart moet worden gebracht, en wil het kabinet in de onderhandelingen hier dan ook op inzetten?

De leden van de VVD-fractie vinden het zorgelijk dat er weliswaar wordt geschreven dat er in het voorstel rekening wordt gehouden met de regeldrukgevolgen voor het midden- en kleinbedrijf, maar dat een vrijstelling voor dit type bedrijven om hen te ontzien van de grootste regeldrukgevolgen in het voorstel ontbreekt. Kan het kabinet toezeggen dit als prioritair punt op te nemen richting de onderhandelingen? Staat regeldruk in den brede volgens het kabinet de opbouw van een grotere chipsector momenteel in de weg? Zo ja, wil het kabinet regeldrukreductie in de volle breedte voor de chipsector meenemen in de inzet in Brussel? Zo nee, waarom niet? Ziet het kabinet in het huidige voorstel risico's op uiteenlopende implementaties van lidstaten, waardoor de interne markt en de doelen van de Chips Act 2.0 potentieel worden ondermijnd?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet in het huidige voorstel erkenning voor de cruciale rol mist van bedrijven die werken aan geavanceerde productiemachines en

-apparatuur. Het kabinet wil opheldering vragen aan de Europese Commissie hoe deze tak zich verhoudt tot het voorstel. Deze leden spreken hun steun uit voor deze lijn van het kabinet.

De leden van de VVD-fractie constateren dat het voorstel van de Chips Act 2.0 op onderdelen overlap vertoont met de herziene Cybersecurity Act, de NIS2-richtlijn en de Cyber Resilience Act. Het kabinet vindt het van belang dat de verhouding tussen deze regulerende kaders helder wordt afgebakend. Is het kabinet bereid zich niet enkel in te zetten op heldere afbakening, maar ook kritisch te toetsen op nut- en noodzaak van punten uit de Chips Act 2.0, bijvoorbeeld omdat bestaande regelgeving doelen al borgt?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Europese Commissie verwacht dat de Chips Act 2.0 leidt tot een stijging van het aantal medewerkers aan de kant van de Commissie, maar dat zij dit niet noodzakelijk verwacht aan de kant van de lidstaten. Het kabinet noemt dit 'opvallend' en wil een kritische houding aannemen richting de Europese Commissie op de geplande uitbreiding van de personele capaciteit op EU-niveau. De leden van de VVD-fractie sporen het kabinet aan dit punt tijdens de onderhandelingen in te brengen.

De leden van de VVD-fractie achten het mogelijk dat andere landen met repercussies komen als enkele bepalingen uit de Chips Act 2.0 zich materialiseren. Weet het kabinet of er scenario's klaarliggen om te reageren op eventuele repercussies en zo nee, kan het kabinet navragen of dit volgens hem afdoende is geregeld, bijvoorbeeld ten aanzien van de toegang tot kritische grondstoffen?

De leden van de VVD-fractie constateren dat het kabinet schrijft de samenwerking met betrouwbare en gelijkgestemde handelspartners zo min mogelijk te willen belemmeren als gevolg van de Chips Act 2.0. Hoe zijn deze betrouwbare en gelijkgestemde handelspartners meegenomen in het voorstel? Ziet het kabinet ruimte om met dit voorstel te pleiten voor verdere toenadering tot deze handelspartners?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie steunen het doel van de Chips Act 2.0 en onderstrepen de urgentie en het belang van een sterke en concurrerende Europese halfgeleiderketen. Dit is van belang voor het verdienvermogen van Europa, maar ook om strategisch relevant en weerbaar te blijven in een wereld waarin halfgeleiders een steeds belangrijkere rol spelen. Deze leden delen daarbij de nadruk op *control points*: juist door unieke sterktes op te bouwen en strategische posities in de waardeketen te behouden, kan Europa zijn positie versterken. Deze leden hebben hierover nog wel enkele vragen en zorgen.

De leden van de PRO-fractie lezen dat het kabinet veel waarde hecht aan het identificeren en versterken van Europese *control points*. Hoe wil het kabinet deze visie concreet inbrengen in de verdere vormgeving van de Chips Act 2.0? Welke strategische technologieën, productiestappen of onderdelen van de waardeketen ziet het kabinet als potentiële Europese *control points*?

De leden van de PRO-factie zijn het met het kabinet eens dat de AI-waardeketen aanvullende actie vraagt. Kan het kabinet nader toelichten aan welke aanvullende acties zij hierbij denkt? Hoe wil het kabinet de zogenoemde *AI stack* integreren in de voorgestelde aanpak?

De leden vragen daarnaast naar het voorgestelde instrument van *Grand Challenges*. Welke rol ziet het kabinet voor dit instrument? Welk budget acht het kabinet hiervoor noodzakelijk en hoe verhoudt dit zich tot bestaande en nieuwe instrumenten en initiatieven, zoals NADI en de Nationale Investeringsinstelling? Hoe wil het kabinet voorkomen dat verschillende instrumenten naast elkaar worden ontwikkeld zonder voldoende samenhang of schaal?

Deze leden missen in de reactie van het kabinet nog een duidelijke visie op vraagsturing. Kan het kabinet nader uiteenzetten welke rol vraagsturing volgens hem moet spelen in het versterken van de Europese halfgeleiderindustrie? Hoe beoordeelt het kabinet de in het fiche genoemde instrumenten en welk budget acht hij hiervoor noodzakelijk? Is het kabinet bereid om ook aan de vraagzijde maatregelen te nemen, bijvoorbeeld door eisen te stellen aan Europese productie of door vraag te creëren in strategische eindmarkten? Hoe kijkt het kabinet in dit verband aan tegen *made-in-Europe*-criteria, zodat Europese productie daadwerkelijk een afzetmarkt krijgt en Europese producenten kunnen concurreren met productie van buiten Europa?

De leden van de PRO-fractie hebben daarnaast enkele vragen over de voorgestelde definitie van *domestic undertaking*. De Europese Commissie kiest hierbij niet zonder reden voor een eigendomscriterium. Een dergelijk criterium kan immers van belang zijn om daadwerkelijke zeggenschap over strategische delen van de halfgeleiderketen binnen Europa te behouden. Het kabinet geeft aan de definitie te willen aanpassen. Kan het kabinet precies toelichten welke aanpassing hij voorstaat en waarom? Hoe beoordeelt het kabinet het risico dat een ruimere definitie ertoe leidt dat Europese steun weliswaar ten goede komt aan productie op Europees grondgebied, maar dat de zeggenschap over strategische productiefaciliteiten en technologie elders komt te liggen? Hoe wil het kabinet garanderen dat met de voorgestelde aanpassing het achterliggende doel van de Commissie, namelijk het versterken van de Europese strategische autonomie en zeggenschap over de halfgeleiderketen, overeind blijft?

De leden van de PRO-fractie constateren dat het kabinet kritisch is over de voorgestelde governance van de *Advanced Manufacturing Projects* (AMPs), zoals opgenomen in artikel 19. Tegelijkertijd achten deze leden het van groot belang dat Europa als geheel in staat is om strategische keuzes te maken over de vraag welke technologieën en productieketens versterking behoeven. Een sterke rol van de Europese Commissie bij deze afweging kan hieraan bijdragen. Kan het kabinet toelichten hoe hij, gegeven zijn kritiek op de voorgestelde *governance*, wil waarborgen dat op Europees niveau daadwerkelijk strategische keuzes kunnen worden gemaakt? Welke rol ziet het kabinet daarbij voor de Europese Commissie? Hoe moet volgens het kabinet worden voorkomen dat de besluitvorming te veel wordt versnipperd over lidstaten, terwijl juist Europese coördinatie nodig is om schaal en strategische samenhang te bereiken?

De leden van de PRO-fractie vragen tot slot naar het concept *European Semiconductor Regions of Excellence*. Welke verwachtingen heeft het kabinet van dit concept? Aan welke voorwaarden moeten regio's volgens het kabinet voldoen om daadwerkelijk als *Region of Excellence* te kunnen functioneren? Welke bijdrage verwacht het kabinet dat dit concept kan leveren aan het versterken van Europese *control points* en de strategische weerbaarheid van de Europese halfgeleiderketen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het fiche over de Chips Act 2.0. Deze leden onderschrijven het belang van een sterke Europese halfgeleiderindustrie voor ons toekomstige verdienvermogen, onze economische veiligheid en onze strategische positie. Nederland beschikt daarbij over unieke kennis en bedrijven in verschillende delen van de halfgeleiderketen. Deze leden hebben hierover enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet terecht benadrukt dat Europese weerbaarheid niet alleen moet worden gezocht in het opbouwen van extra productiecapaciteit, maar juist ook in het versterken van Europese technologische sterktes en zogenoemde *control points* in de mondiale waardeketen. Zij vragen hoe het kabinet deze inzet concreet wil vertalen in de onderhandelingen. Welke Nederlandse en Europese sterktes moeten volgens het kabinet prioriteit krijgen? Kan het kabinet daarbij specifiek ingaan op geavanceerde productiemachines, geïntegreerde fotonica en quantumchips?

Deze leden lezen tegelijkertijd dat de financiering van een belangrijk deel van de nieuwe ambities pas wordt bepaald bij de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) vanaf 2028. De Commissie raamt voor alleen al grootschalige projecten in geavanceerde chipproductie ongeveer 15 miljard euro aan publieke middelen van de EU en lidstaten gezamenlijk. Ook constateert het kabinet dat de huidige Nederlandse cofinanciering voor de Chips Joint Undertaking onvoldoende is om aan alle voor Nederland relevante projecten deel te nemen. De leden van de CDA-fractie vragen daarom hoe het kabinet ervoor wil zorgen dat de ambities uit de Chips Act 2.0 ook daadwerkelijk financieel uitvoerbaar worden. Welke prioriteit geeft het kabinet hieraan binnen het toekomstige Europees Concurrentievermogen Fonds (ECF) en welke rol ziet hij voor nationale cofinanciering? Hoe wordt daarbij uitvoering gegeven aan de afspraak uit het coalitieakkoord om Europese cofinanciering en investeringsmogelijkheden via onder meer de Chips Act 2.0 actief te benutten?

De leden van de CDA-fractie constateren dat mondiale spelers langdurig en grootschaliger investeren en vragen aan het kabinet erop aan te dringen dat in het MFK voldoende rekening gehouden wordt met de inhaalslag die gedaan moet worden om als EU een betrouwbare positie te genereren. Denk daarbij aan continuering en structurele financiering van de bestaande Europese *pilot lines* en de Nederlandse inzet voor NanoIC en andere voor Nederland relevante faciliteiten. Wat is de inzet hierop van het kabinet?

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet meer invloed van de lidstaten wil bij de selectie van Strategische Projecten en Grand Challenges. Zij begrijpen het belang daarvan, maar vragen tegelijkertijd hoe wordt voorkomen dat de beschikbare middelen uiteindelijk versnipperen over nationale belangen of dat een subsidiewedloop tussen lidstaten ontstaat. Hoe borgt het kabinet dat projecten primair worden geselecteerd op technologische excellentie, Europese meerwaarde en de bijdrage aan Europese onmisbaarheid en weerbaarheid? Hoe wordt daarbij voldoende gebruikgemaakt van de kennis van bedrijven en kennisinstellingen uit de halfgeleiderketen?

Deze leden benadrukken daarnaast dat subsidie alleen niet bepaalt waar nieuwe investeringen plaatsvinden. Beschikbaarheid van elektriciteit en netcapaciteit, concurrerende energieprijzen, voldoende technisch geschoolde mensen, ruimte en snelle en voorspelbare vergunningverlening zijn eveneens bepalend voor het vestigingsklimaat. Zij vragen hoe het kabinet deze randvoorwaarden betrekt bij zijn Nederlandse en Europese inzet voor de Chips Act 2.0. Hoe wordt voorkomen dat Europa wel nieuwe financieringsinstrumenten creëert, terwijl strategische investeringen uiteindelijk elders plaatsvinden doordat deze basisvoorwaarden onvoldoende op orde zijn? Hoe voorkomt het kabinet dat unieke R&D startups en talent uit Europa wegtrekken?

De leden van de CDA-fractie lezen verder dat de voorgestelde definitie van een *domestic undertaking* volgens het kabinet mogelijk te strikt is, onder meer door het eigendomscriterium van meer dan 50 procent. Deze definitie bepaalt onder andere welke ondernemingen toegang kunnen krijgen tot Strategische Projecten en bepaalde andere instrumenten. Zij vragen welke gevolgen het kabinet op dit moment verwacht voor in Nederland gevestigde bedrijven en hoe hij wil voorkomen dat bedrijven die hier substantieel investeren, kennis ontwikkelen en werkgelegenheid bieden buiten Europese instrumenten vallen vanwege hun internationale eigendomsstructuur. Tegelijk vragen zij hoe het kabinet borgt dat publieke middelen daadwerkelijk bijdragen aan de versterking van Europese technologische zeggenschap en weerbaarheid.

De leden van de CDA-fractie lezen tot slot dat de Chips Act 2.0 nieuwe verplichtingen bevat rond monitoring en crisisparaatheid, terwijl nog onduidelijkheid bestaat over de regeldruk en de verhouding tot andere Europese regelgeving. Zij vragen hoe het kabinet voorkomt dat bedrijven worden geconfronteerd met overlappende informatieverplichtingen uit onder meer de Chips Act 2.0, NIS2 en de Cybersecurity Act, en hoe het kabinet er in de onderhandelingen op toeziet dat nieuwe verplichtingen proportioneel en uitvoerbaar blijven.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het BNC-fiche over de Chips Act 2.0. Deze leden onderschrijven het belang van een sterke Europese halfgeleidersector en het verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden. Daarbij vinden zij het van belang dat Europa niet simpelweg probeert productiecapaciteit van andere delen van de wereld te kopiëren, maar juist investeert in technologieën en onderdelen van de

waardeketen waarin Nederland en Europa mondiaal al een sterke of zelfs onmisbare positie innemen. Het kabinet wijst in dit verband terecht op het belang van geavanceerde productiemachines en wil de ontwikkeling van een volgende generatie productiemachines als afzonderlijke Grand Challenge laten opnemen. Kan het kabinet aangeven welke concrete inzet hij tijdens de onderhandelingen pleegt om deze voor Nederland belangrijke positie in de halfgeleiderketen daadwerkelijk in de Act te verankeren?

De leden van de BBB-fractie zien daarnaast dat de voorgestelde definitie van een *domestic undertaking* bepalend wordt voor de toegang tot verschillende Europese instrumenten, waaronder European Semiconductor Technology Initiatives, Strategische Projecten en bepaalde aanbestedingen. Het kabinet acht het voorgestelde eigendomscriterium van meer dan 50 procent te strikt, omdat daardoor bedrijven die in de praktijk een duidelijk Nederlands of Europees karakter hebben buiten de boot kunnen vallen. Deze leden delen die zorg. Kan het kabinet aangeven welk alternatief criterium hij tijdens de onderhandelingen bepleit om dergelijke bedrijven toegang tot deze instrumenten te laten behouden?

De leden van de BBB-fractie lezen verder dat het kabinet zorgen heeft over de grote rol van de Europese Commissie bij de selectie van Strategische Projecten. Deze leden vinden dat Europese samenwerking meerwaarde kan hebben, maar dat lidstaten voldoende invloed moeten houden op de wijze waarop grote publieke investeringen worden geprioriteerd. Kan het kabinet aangeven welke concrete beslissingsbevoegdheid de lidstaten via de European Semiconductor Board volgens hem minimaal moeten behouden bij de selectie van Strategische Projecten?

De leden van de BBB-fractie zijn positief over het voorstel voor European Semiconductor Regions of Excellence, omdat sterke regionale ecosystemen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan innovatie, werkgelegenheid en economische ontwikkeling. Zij willen echter voorkomen dat bedrijven buiten een regio met dit label daardoor minder toegang krijgen tot Europese ondersteuning. Het kabinet signaleert dit risico eveneens. Kan het kabinet aangeven hoe hij tijdens de onderhandelingen wil borgen dat innovatieve bedrijven buiten aangewezen Semiconductor Regions of Excellence niet worden benadeeld bij de toegang tot Europese instrumenten of ondersteuning?

De leden van de BBB-fractie vragen tot slot aandacht voor de administratieve lasten. In de *impact assessment* wordt uitgegaan van een volledige vrijstelling voor micro-, kleine en middelgrote ondernemingen van de verplichte rapportage- en informatieplichten binnen het pre-crisis- en crisismechanisme. Deze vrijstelling is volgens het BNC-fiche echter niet expliciet terug te vinden in het voorstel zelf. Deze leden vinden dat het midden- en kleinbedrijf (mkb) niet via latere uitwerking alsnog met nieuwe informatieverplichtingen moet worden geconfronteerd. Kan het kabinet toezeggen zich ervoor in te zetten dat deze mkb-vrijstelling expliciet in de uiteindelijke Act wordt vastgelegd?

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Innovatie en Industriebeleid

Ons kenmerk
EZK_DGBI_II / 108956116

II Antwoord / Reactie van het kabinet

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het BNC-fiche over de Chips Act 2.0. Deze leden delen de inzet van het kabinet dat Europa zich onmisbaar moet maken in de mondiale chipketen door voort te bouwen op zijn unieke sterktes, en niet alleen door productiecapaciteit van elders te kopiëren. Nederland heeft daarin een sleutelpositie, met zijn machinebouwers en toeleveranciers, chipontwerpers, fotonicabedrijven en kennisinstellingen. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie delen de zorgen van het kabinet dat artikel 19 één project dwingend vastlegt en daarmee de sturing door de lidstaten passeert.

1. Welke wijzigingen bepleit het kabinet, zodat strategische projecten en Grand Challenges via de European Semiconductor Board worden geselecteerd op basis van excellentie en bijdrage aan Europese onmisbaarheid?

Antwoord

Het kabinet zet in op een transparante selectieprocedure waarin de lidstaten via de European Semiconductor Board (ESB) een sturende rol hebben bij de prioritering en selectie van Strategische Projecten en Grand Challenges. Selectie moet primair plaatsvinden op basis van excellentie en de bijdrage aan Europese onmisbaarheid, weerbaarheid en welvaart. De mate van nationale cofinanciering mag daarbij niet doorslaggevend zijn. Een actieve en structurele betrokkenheid van de industrie bij het opzetten en prioriteren van projecten ziet het kabinet als essentieel hierin.

Het kabinet is overigens niet per se tegen het in artikel 19 opgenomen Advanced Manufacturing Project, maar wel tegen de wijze waarop dit project nu wordt vastgelegd, waarbij formele afstemming met de lidstaten feitelijk wordt gepasseerd. Ook voor dit project moet de reguliere procedure voor Strategische Projecten gelden. Daarnaast zet het kabinet erop in dat de Annexen, waarin prioriteitsgebieden en projecten al vergaand zijn voorgesorteerd, de ESB niet buitenspel zetten, zodat de ESB daadwerkelijk ruimte houdt om bij te sturen.

2. Hoe kansrijk acht het kabinet zijn pleidooi voor een eigen Grand Challenge voor de volgende generatie chipmachines?

Antwoord

De ontwikkeling en productie van geavanceerde productiemachines en -apparatuur is een bewezen en unieke Europese sterkte en cruciaal voor de Europese onmisbaarheid. Het kabinet pleit daarom voor opname van de volgende generatie productiemachines als

afzonderlijke Grand Challenge in Annex I. Maar zet parallel in op de benadrukking van belang en opname van equipment binnen de momenteel gedefinieerde Challenges in Annex I. Het kabinet brengt dit ook actief in. Deze inzet sluit aan bij de door alle 27 lidstaten gesteunde verklaring van de Semicon Coalition, die inzet op onmisbaarheid, weerbaarheid en welvaart. In dit vroege stadium van de onderhandelingen is het nog te vroeg om een inschatting te geven van de uiteindelijke uitkomst.

3. Kan het kabinet daarnaast bevestigen dat het geïntegreerde fotonica expliciet meeneemt in zijn pleidooi voor een bredere Europese visie op de AI-waardeketen, gezien het groeiende belang van snelle en energiezuinige optische verbindingen voor AI-infrastructuur?

Antwoord

Ja. Het kabinet steunt de expliciete opname van geïntegreerde fotonica als operationele doelstelling in de Chips Act 2.0 en zet in op verzilvering van de Nederlandse ambities op fotonica uit de Semicon Visie 2035.[1] Gezien het belang van snelle en energiezuinige optische verbindingen voor AI-infrastructuur, maakt geïntegreerde fotonica voor het kabinet onderdeel uit van een bredere Europese visie op de AI-waardeketen. Zoals aangegeven in het BNC-fiche over het Techsoevereiniteitspakket pleit het kabinet voor aanvullende actie, zodat de Chips Act 2.0 (CAII) en de Cloud and AI Development Act (CADA) onderdeel zijn van een samenhangende aanpak voor de bredere Europese technologiestack. Daarbij gaat het om de verbinding tussen onder meer machinebouw, halfgeleiders, rekeninfrastructuur, cloud, data, software en AI-toepassingen.

Onder de eerste Chips Act hebben Nederlandse bedrijven en de Nederlandse overheid geïnvesteerd in Europese proeflijnen. Voorbeelden zijn de fotonica-proeflijn in Eindhoven en de NanoIC-proeflijn, waaraan ook ASML deelneemt. Deze leden steunen de nadruk van het kabinet op continuïteit en het voorkomen van kapitaalvernietiging.

4. De leden van de D66-fractie vragen hoe de Chips Act 2.0 de continuïteit van deze proeflijnen borgt, ook bij de overgang naar het nieuwe Meerjarig Financieel Kader vanaf 2028.

Antwoord

Het kabinet steunt de voortzetting van de Chips Joint Undertaking (Chips JU) en van beproefde instrumenten zoals de pilot lines, en benadrukt het belang van continuïteit en het voortbouwen op reeds gedane investeringen om kapitaalvernietiging te voorkomen. In de herziening ligt de focus bovendien op het sneller opschalen van succesvolle pilot lines naar commerciële productie. Het kabinet zet erop in dat bestaande pilot lines een pad krijgen naar verdere opschaling.

De financiering van het Chips for Europe Initiative 2.0 na 2027 wordt bepaald in de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2028-2034. Het kabinet ziet halfgeleidertechnologie als een van de prioriteiten onder het voorgestelde Europees

[1] Kamerstukken II 2025/26, 29 826, nr. 281, Semicon Visie 2035.

Concurrentievermogenfonds (ECF).[2] Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027.

5. Hoe beoordeelt het kabinet de toegankelijkheid van deze proeflijnen voor Nederlandse bedrijven, in het bijzonder het mkb?

Antwoord

Het kabinet hecht aan een goede toegankelijkheid van de pilot lines voor bedrijven, waaronder het mkb. Daarnaast worden de competence centres voortgezet, in Nederland het ChipNL competence Center, die bedrijven en in het bijzonder het mkb ondersteunen bij de toegang tot kennis, faciliteiten en vaardigheden, waaronder ook de pilot lines. De pilot lines zijn nu nog in de opstartfase waardoor de daadwerkelijke toegankelijkheid nog niet kan worden geëvalueerd. Het kabinet blijft in de onderhandelingen maar ook in de huidige implementatie aandacht houden voor deze toegankelijkheid.

6. Welke route biedt het voorstel om de stap van proeflijn naar commerciële productie realistisch te maken?

Antwoord

Het voorstel legt binnen het Chips for Europe Initiative 2.0 de nadruk op het sneller opschalen van succesvolle pilot lines naar commerciële productiecapaciteit. Daarnaast kunnen first-of-a-kind-initiatieven (FOAK) de status van European Semiconductor Technology Initiative (ESTI) krijgen, met onder meer versnelde vergunningsprocedures en een grondslag voor staatssteunautorisatie. Ook kan de nieuwe status van Strategisch Project worden toegekend aan initiatieven over de gehele waardeketen.

Het kabinet zet erop in dat bestaande pilot lines een pad krijgen naar opschaling als Strategisch Project, en dat effectieve vraagcreatie een inherent onderdeel van het projectontwerp wordt, zonder vraag is opschaling naar commerciële productie immers niet levensvatbaar. Nederland wil hierin de leiding nemen met de opzet van de productiefaciliteit voor fotonische Chips zoals ook beschreven in de Semicon Visie 2035, dit kan als blueprint gelden voor opschaling van andere pilot lines.

[2] Kamerstukken II 2024/25, 22 112, nr. 4153, BNC-fiche ECF.

Eigen chipontwikkeling is voor veel bedrijven risicovol en kennisintensief. Toegepaste kennisinstellingen zoals TNO en imec Nederland verlagen die drempel door basistechnologie te ontwikkelen waarop bedrijven kunnen voortbouwen, bijvoorbeeld voor de zorg en defensie.

7. Welke rol ziet de minister voor deze instellingen in de Grand Challenges en de Demand Accelerators? Zet het kabinet in op hun betrokkenheid naast die van de industrie?

Antwoord

Ja. Toegepaste kennisinstellingen spelen al een belangrijke rol in de Europese pilot lines en vormen de brug tussen onderzoek en industriële toepassing. Het kabinet ziet hun betrokkenheid bij de Grand Challenges daarom als complementair aan die van de industrie, waarvan het kabinet een actieve en structurele betrokkenheid essentieel acht. Bij de Demand Accelerators staat voor het kabinet vormgeving in gezamenlijkheid met de industrie centraal; kennisinstellingen kunnen daarbij, bijvoorbeeld via het Demand Forum, eveneens een rol spelen, waarbij verbeterde aansluiting tussen kennisontwikkeling en marktvraag centraal zou moeten staan.

De leden van de D66-fractie steunen Europese samenwerking en financiering, en de terughoudendheid van het kabinet om vooruit te lopen op de EU-meerjarenbegroting. Tegelijk constateren zij met het kabinet dat de huidige nationale cofinanciering niet volstaat om aan alle relevante Chips JU-projecten deel te nemen, terwijl Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen in veel van deze projecten een sterke positie hebben. Zij zien hier kansen.

8. Welke mogelijkheden ziet het kabinet om de Nederlandse deelname aan Europese chipprojecten te vergroten, bijvoorbeeld via de in het coalitieakkoord aangekondigde nationale EU-financieringsvoorziening?

Antwoord

Het kabinet heeft in het BNC-fiche geconstateerd dat de huidige beschikbare cofinanciering voor de Chips JU te laag is om deel te nemen aan alle voor Nederland relevante projecten. Met de Semicon Visie 2035 en het daaruit volgende programma, in lijn met de brief Industriebeleid met focus,[3] wil het kabinet nog sterker inzetten op de halfgeleiderindustrie. Gezien de vele nieuwe activiteiten én voorziene uitbreiding van al lopende activiteiten onder de opvolger van de Chips Joint Undertaking is additionele cofinanciering wenselijk om de Nederlandse deelname aan dit strategische Europese programma te garanderen én de mogelijke EU-cofinancieringsmiddelen te kunnen benutten. Over de inzet van eventuele aanvullende nationale middelen wordt besloten in de reguliere budgettaire besluitvorming.

[3] Kamerstukken II 2025/26, 29 826, nr. 277, Industriebeleid met focus.

9. Welke Nederlandse projecten acht het kabinet, in lijn met de Semicon Visie 2035, het meest kansrijk om met Europese middelen van de grond te komen?

Antwoord

In lijn met de Semicon Visie 2035 liggen de grootste kansen voor Nederland in onderdelen van de waardeketen waarin Nederland en Europa al een sterke en onderscheidende positie hebben: geavanceerde productiemachines en -apparatuur, geïntegreerde fotonica, quantumchips en chipontwerp. Het gaat daarbij onder meer om het verder opschalen van reeds gedane investeringen, zoals in de fotonica-pilot line PIXEurope, en om de ontwikkeling van de volgende generatie productiemachines, waarvoor het kabinet een afzonderlijke Grand Challenge bepleit. Het kabinet zet zich maximaal in om te borgen dat het Nederlandse bedrijfsleven en kennisecosysteem een prominente positie kunnen innemen binnen de Strategische Projecten.

De leden van de D66-fractie delen het oordeel van het kabinet dat de eigendomseis van meer dan 50 procent te strikt is. Chip- en fotonica-scale-ups hebben vaak buitenlandse investeerders en aanzienlijke aanloopverliezen. Daardoor kunnen zij onder de Europese definitie van een onderneming in moeilijkheden (OiM) vallen, en zo buiten de staatssteunmogelijkheden. Deze leden waarderen de inzet van het kabinet om deze definitie samen met andere lidstaten aan te passen. Zij constateren uit de brief van 1 september 2026 echter dat de conceptvoorstellen van de Commissie voor innovatieve groeibedrijven nog geen oplossing bieden.

10. Hoe borgt het kabinet dat kansrijke groeibedrijven niet door de eigendomseis of de OiM-definitie worden uitgesloten van de ESTI-status, van deelname aan strategische projecten en van nationale cofinanciering?

Antwoord

Het kabinet vindt het eigendomscriterium van meer dan 50 procent in de definitie van domestic undertaking niet passend. Het percentage buitenlands eigendom zegt namelijk niet altijd iets over wie daadwerkelijk de controle heeft over een bedrijf.

Het kabinet onderzoekt de precieze gevolgen hiervan voor Nederlandse bedrijven en zet in de onderhandelingen in op een passend criterium, waarbij ook de benadering van eigendom en zeggenschap uit de Europese FDI-screeningsverordening wordt betrokken, zodat bedrijven die in de kern Nederlands of Europees zijn of een belangrijke bijdrage leveren aan de Europese halfgeleiderwaardeketen niet onbedoeld worden uitgesloten van onder meer de ESTI-status en Strategische Projecten.

Voor nationale cofinanciering blijven de Europese staatssteunregels, waaronder de OiM-definitie, van toepassing. In de lopende herziening van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) en de richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun zet het kabinet, samen met andere lidstaten, primair in op het verruimen van het begrip eigen vermogen met quasi-eigen vermogen.

Tijdens de raad van concurrentievermogen[4] van 24 september jl heeft het kabinet wederom aandacht gevraagd voor de problematiek rondom de OIM-definitie. De Europese Commissie noemde in haar reactie de zorgen van de lidstaten te erkennen en gaf aan te zorgen voor verduidelijking en flexibiliteit te bieden.

Het rapport-Wennink stelt dat andere lidstaten de interpretatieruimte binnen de Europese staatssteunkaders beter benutten.

11. Is de minister bereid om, vóór de definitieve vaststelling van de nieuwe staatssteunkaders, in kaart te brengen hoe andere lidstaten de OIM-toets in de praktijk uitvoeren, en de Kamer te informeren of daar lessen uit te trekken zijn?

Antwoord

In de afgelopen periode is veelvuldig contact geweest met andere lidstaten over de OiM-definitie. Staatssteunregels zijn gelijk voor de gehele Unie. Tot op heden heeft het kabinet geen concrete voorbeelden ontvangen dat in andere lidstaten de staatsteunregels ruimer worden toegepast. De brede steun onder lidstaten voor aanpassing van de definitie, onder meer blijkend uit het tweede Joint Statement dat op 22 september naar de Europese Commissie is gestuurd[5], bevestigt dat ook andere lidstaten tegen dezelfde knelpunten aanlopen. Voor een nadere toelichting verwijst het kabinet naar het verslag van de raad van concurrentievermogen[6].

Daarnaast is het kabinet op dit moment bezig met de uitvoering van motie Bühlher – Van der Lee, waarin het Kabinet wordt gevraagd ter onderzoeken in hoeverre de Nederlandse interpretatie en toepassing van Europese staatssteunregels afwijken van die in andere lidstaten.[7]

12. Ziet het kabinet daarnaast in de onderhandelingen over de Chips Act 2.0 een mogelijkheid om het OiM-probleem voor deze sector extra te agenderen?

Antwoord

De OiM-definitie maakt onderdeel uit van de Europese staatssteunkaders en wordt niet in de Chips Act 2.0 zelf geregeld. Wel raakt de definitie direct aan de mogelijkheden voor nationale cofinanciering van Chips JU-projecten , Strategische Projecten en ESTI's, die volgens het voorstel in overeenstemming moeten zijn met de staatssteunregels. Het kabinet agendeert het onderwerp daarom breed in Brussel.

[4] Kamerstuk Nummer:2026Z22002 Verslag van de formele Raad voor Concurrentievermogen van 24 september 2026, Datum:12 oktober 2026
[5] Joint Statement on the Definition of Undertakings in Difficulty: Access to State Aid for Innovative Undertakings, 22September2026
[6] 21501-30: Verslag van de formele Raad voor Concurrentievermogen van 24 september 2026
[7] 24036-442: Motie van de leden Bühler en Van der Lee over onderzoeken in hoeverre de Nederlandse interpretatie en toepassing van Europese staatssteunregels afwijken van die in andere lidstaten

De leden van de D66-fractie verwelkomen de verschuiving naar vraagsturing. Zij constateren met het kabinet dat de uitwerking van de Demand Accelerators en de inkoopregels nog vaag is.

13. Welke invulling bepleit het kabinet, zodat Nederlandse bedrijven in de hele keten kunnen profiteren, van machinebouw en toeleveranciers tot fotonica?

Antwoord

Het kabinet verwelkomt de verschuiving naar vraagsturing en steunt de Demand Accelerators en het Demand Forum, maar vraagt om verduidelijking van de inrichting, de rol van de Industrial Alliance for Semiconductors en de financiering van deze instrumenten. Het kabinet zet erop in dat deze instrumenten in gezamenlijkheid met de industrie worden vormgegeven en de gehele waardeketen beslaan, inclusief geavanceerde productiemachines en -apparatuur, chipontwerp, toeleveranciers en geïntegreerde fotonica. Daarbij moet vraag vanuit cloud, AI en strategische industriële toepassingen leiden tot concrete afzetmogelijkheden voor Europese technologieën in de onderliggende lagen van de technologiestack.

Ten aanzien van de inkoopregels steunt het kabinet in beginsel de strategische inzet van aanbestedingen en de introductie van een niet-financieel weerbaarheidscriterium. Wel zet het kabinet in op heldere criteria en drempelwaarden en op vormgeving in lijn met de internationale verplichtingen van de EU.

14. Hoe wil de minister de sterke Nederlandse kennispositie in chipontwerp daarbij betrekken en versterken?

Antwoord

Chipontwerp is een van de onderdelen van de waardeketen waarin Europa control points kan versterken. Het kabinet steunt de voortzetting van het Design Platform onder het Chips for Europe Initiative en zet erop in dat vraaginstrumenten Europese chipinnovaties koppelen aan Europese eindmarkten, zoals AI- en cloudtoepassingen, zodat Europees ontwerp ook daadwerkelijk afzet vindt in de Europese markt. Aansluiting met andere Europese initiatieven zoals de CADA, AI factories en giga-factories is hierin essentieel. Het kabinet zet in op verdere verduidelijking in de wetstekst met betrekking tot de link met deze initiatieven.

15. Hoe sluiten deze instrumenten aan op de rol van de overheid als launching customer en de beoogde investeringsinstellingen?

Antwoord

Het kabinet zet erop in dat Europese vraaginstrumenten en nationale instrumenten elkaar versterken. De precieze uitwerking van de Demand Accelerators en procurement of innovation is nog onduidelijk; het kabinet vraagt de Commissie om verduidelijking en zal daarbij de aansluiting op nationale instrumenten betrekken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het BNC-fiche over de Chips Act 2.0. De eerste Chips Act liet zien dat aanbodsteun zonder afzetzekerheid vaak leidt tot afgeblazen projecten. Deze leden hechten er daarom grote waarde aan dat de Chips Act 2.0 de vraagkant expliciet adresseert, met name naar het ontwerp de productie van geavanceerd AI-chips. Deze leden hebben over de nieuwe Chips Act nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie merken op dat de Chips Act 2.0 aan de ene kant als doel heeft de weerbaarheid of strategische soevereiniteit te versterken t, en aan de andere kant het versterken van de welvaart, het markaandeel of de onmisbaarheid van de Europese halfgeleidersector. Het voorstel scheert dit over dezelfde kam en gebruikt dezelfde instrumenten om dat doel te bereiken, menen deze leden. Dit zijn echter twee verschillende doelen, die elk een andere aanpak vergen.

16. Waar moet volgens het kabinet de nadruk liggen en hoe wordt het verschil in aanpak beter verwerkt in de tekst?

Antwoord

Het kabinet deelt de analyse dat het voorstel te eenzijdig defensief focust op weerbaarheid en productiecapaciteit, waardoor onmisbaarheid en welvaart op de achtergrond raken. Mondiale onmisbaarheid wordt niet primair bereikt door het dupliceren van productiecapaciteit, maar door het uitbouwen van Europa's unieke technologische sterktes, de zogenoemde control points. Deze control points zijn tegelijkertijd essentieel voor echte weerbaarheid.

Het kabinet zet er daarom op in dat onmisbaarheid en vraagsturing centraal en evenredig worden verankerd in de verordening en de verschillende instrumenten, onder meer in de selectiecriteria voor Strategische Projecten en de prioritering van de Grand Challenges. Instrumenten die primair gericht zijn op weerbaarheid, zoals het crisismechanisme, moeten proportioneel en duidelijk afgebakend zijn.

De leden van de VVD-fractie lezen in het BNC-fiche dat de vraagstimulatie tussen de Chips Act 2.0 en de Cloud and AI Development Act (CADA) naadloos op elkaar aan moeten sluiten. Deze leden zijn het eens met het kabinet dat dit aanvullende actie vergt.

17. Welke voorstellen draagt het kabinet hiertoe aan? Wordt de Nederlandse inzet bijvoorbeeld dat de mate van staatsteun binnen de CADA afhankelijk is van het gebruik van Europees-ontworpen chips?

Antwoord

Het kabinet zet erop in dat de stimulering van de Europese halfgeleiderindustrie direct aansluit op de behoeften van Europese cloud- en AI-aanbieders, zodat de Chips Act 2.0 en de CADA elkaar versterken. Daarnaast pleit het kabinet, zoals ook in het non-paper over het Techsoevereiniteitspakket aangegeven,[8] voor aanvullende actie zodat de

[8] Kamerstukken II 2025/26, 22 112, nr. 1195, Non-paper by the Netherlands on the EU Tech Sovereignty Package.

bredere AI-technologiestack wordt gedekt, bijvoorbeeld op AI-modellen en AI toepassingen.

Het kabinet heeft nog geen standpunt ingenomen over het koppelen van de mate van staatssteun binnen het CADA-voorstel aan het gebruik van Europees ontworpen chips. Het CADA-voorstel bevat aanbestedingscriteria voor Europees toegevoegde waarde waaronder in de EU ontworpen of vervaardigde software of hardware. Het kabinet steunt het voornemen om via een aanbestedingscriterium voor 'toegevoegde waarde aan de EU' het Europese cloud- en AI-ecosysteem te stimuleren Een dergelijke koppeling moet worden bezien op effectiviteit, de gevolgen voor de kosten en beschikbaarheid van rekenkracht en de verenigbaarheid met internationale verplichtingen. Het kabinet wil daarbij bevorderen dat de vraaginstrumenten onder de Chips Act 2.0 (CAII) en CADA elkaar versterken, bijvoorbeeld door behoeften vanuit Europese AI- en rekeninfrastructuur vroegtijdig te verbinden aan Europese mogelijkheden voor chipontwerp en -productie. Waar passend kan ook gezamenlijke programmering van strategische projecten worden verkend.

18. De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet de mening deelt dat de Pilot Lines, Grand Challenges en andere activiteiten in het voorstel zich veel meer moeten richten op industrialisatie en diens eindmarkten? In het Commissievoorstel worden deze door de Joint Undertaking uitgevoerd, maar die richt zich van oudsher meer op onderzoek, niet op industrialisatie. Zo ja, is de Industrial Alliance for Semiconductors volgens het kabinet beter gepositioneerd om deze activiteiten uit te voeren, of denkt het kabinet aan andere manieren om een aantoonbaar viable-business case te onderbouwen, bijvoorbeeld door middel van letters of support, contracten of off-take agreements?

Antwoord

Ja, het kabinet deelt de mening dat de instrumenten sterker gericht moeten zijn op industrialisatie en eindmarkten. Het kabinet steunt daarom de grotere focus op opschaling en industrialisatie binnen het Chips for Europe Initiative, en zet in op een actieve en structurele betrokkenheid van de industrie, ook bij de Grand Challenges. De Chips JU heeft een bewezen rol bij onderzoek en pilot lines; het kabinet vraagt om verduidelijking van de rolverdeling tussen de Commissie, de Chips JU, de lidstaten in de ESB en de Industrial Alliance.

Voor Strategische Projecten is het kabinet van mening dat deze in de kern duurzaam economisch levensvatbaar moeten zijn en dat effectieve vraagcreatie een inherent onderdeel van het projectontwerp moet zijn. Aantoonbare marktvraag, bijvoorbeeld via letters of support of off-take agreements, kan daaraan bijdragen. Daarbij is ook van belang dat projecten aansluiten op concrete behoeften in Europese eindmarkten, waaronder AI, geavanceerde maakindustrie, mobiliteit en andere strategische toepassingssectoren. Het kabinet zal in de onderhandelingen bezien hoe economische levensvatbaarheid en vraag het best in de selectiecriteria kunnen worden geborgd.

19. Wil het kabinet in zijn algemeenheid de rol van de Industrial Alliance for Semiconductors versterken en zo ja, hoe? Zou er wat het kabinet betreft bijvoorbeeld een vaste vertegenwoordiger van de Industrial Alliance for Semiconductors lid moeten worden van de European Semiconductor Board (lidstaten)?

Antwoord

Het voorstel richt de Industrial Alliance for Semiconductors in voor een doorlopende dialoog met de ESB en maakt de alliantie verantwoordelijk voor de uitvoering van de Demand Accelerators en het Demand Forum. Het kabinet verwelkomt de grotere betrokkenheid van de industrie, maar vraagt om verduidelijking van de rol en financiering van de alliantie. Daarnaast zoekt het kabinet aansluiting bij initiatieven vanuit het Europese technologie-ecosysteem, zoals de European Tech Creators Coalition (TCC).

De ESB is samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten. Het kabinet hecht eraan dat de sturende rol van de lidstaten daar geborgd blijft en ziet daarom geen aanleiding om een vertegenwoordiger van de industrie een vast lid te maken van de ESB. Wel acht het kabinet een structurele inbreng van de industrie in de ESB, bijvoorbeeld via de voorziene dialoog met de alliantie, van groot belang.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Chips Act 2.0 een voorstel doet voor zogenaamde grand challenges, bedoeld voor grootschalige, sectoroverstijgende initiatieven gericht op technische en industriële doorbraken.

20. Ziet het kabinet hier een (samenwerkende) rol weggelegd voor het Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie (NADI) wat het wil oprichten?

Antwoord

Zowel de Grand Challenges als het beoogde NADI zijn gericht op technologische doorbraken. Het kabinet ziet daarom mogelijke synergiekansen. Bij zal bij de verdere uitwerking van NADI zal worden bezien hoe de synergievoordelen met Europese instrumenten, waaronder de Grand Challenges, kan worden gerealiseerd.

De leden van de VVD-fractie vinden het positief dat zowel Strategische Projecten als European Semiconducter Technology Initiatives als uitzonderlijk voor het nationaal belang worden bestempeld en in het kader van Europese milieuwetgeving de juridische status van overriding public interest kunnen krijgen. Dit heeft het versnellen van vergunningverlening tot doel en bestaat al sinds de eerste Chips Act.

21. Maakt Nederland actief gebruik van deze overriding public interest?

Antwoord

Nee.

22. Is het kabinet bereid om te pleiten voor andere bestaande overriding public interest voorzieningen voor de halfgeleiderindustrie, bijvoorbeeld die in de Industrial Emissions Directive? Wil het kabinet pleiten voor sectorspecifieke afwijkingskaders voor de halfgeleidersector onder andere Europese wetgeving, zoals de Packaging and Waste Directive of mogelijke PFAS-restricties, wanneer deze de doelen van de nieuwe Chips Act ondermijnen?

Antwoord

Het kabinet verwelkomt dat ESTI's en Strategische Projecten de status van overriding public interest kunnen krijgen in het kader van Europese milieuwetgeving. Het kabinet zet zich in voor samenhang tussen de Chips Act 2.0 en andere Europese regelgeving. De inzet ten aanzien van de Richtlijn industriële emissies, verpakkingsregelgeving en mogelijke PFAS-restricties wordt bepaald in de trajecten rond die specifieke wetgeving, waarbij het belang van strategische sectoren zoals de halfgeleidersector wordt meegewogen naast de bescherming van mens en milieu.

De leden van de VVD-fractie lezen voorts dat de Chips Act 2.0 een maximum van twaalf maanden op vergunningverlening zet, met een one-stop-shop en een volledigheidstoets van 45 dagen. De Europese Commissie berekent zelf dat de EU circa 7,5 maanden achterloopt op concurrerende jurisdicties en dat dit bij een productielocatie van €20 miljard neerkomt op circa €625 miljoen aan extra kosten. De leden van de VVD-fractie vinden twaalf maanden een verbetering, maar nog onvoldoende ambitieus.

23. Is het kabinet bereid voor meer ambitie op dit punt te pleiten, bijvoorbeeld een verplichting van maximaal zes maanden voor Strategische Projecten en European Semiconductor Technology Initiatives? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het kabinet verwelkomt het stroomlijnen en versnellen van vergunningverlening en de introductie van een one-stop-shop. Tegelijkertijd moet bij versnelling rekening worden gehouden met de realiteit waarin omgevingsdiensten opereren en met de complexiteit van dergelijke grootschalige projecten. Het kabinet zet in op uitvoerbare termijnen die aansluiten bij bestaande nationale instrumenten en bevoegdheidsverdelingen, zoals het projectbesluit en de coördinatieregeling onder de Omgevingswet.

De leden van de VVD-fractie lezen dat het voorstel een label introduceert voor European Semiconductor Regions of Excellence. Deze leden begrijpen de gedachte achter dit voorstel, maar constateren dat er meerdere voorstellen zijn om vanuit de overheid 'labels' op het bedrijfsleven te plakken om zo investeringen uit te lokken. Zo is er ook het voorstel voor het Finance Europe label.

24. Hoe zet het kabinet zich ervoor in dat het (het vaak goedbedoelde) regulerende kader voor bedrijven en investeerders overzichtelijk blijft? Wat is de status van het voorstel van een Finance Europe label?

Antwoord

Het kabinet deelt het belang van een overzichtelijk en voorspelbaar kader voor bedrijven en investeerders. Het kabinet staat positief tegenover het concept van European Semiconductor Regions of Excellence, maar vraagt om verheldering van de reikwijdte en de implicaties van het label, in het bijzonder voor regio's en bedrijven die het label niet dragen (artikel 26, lid 3). Het kabinet zal erop toezien dat innovatieve bedrijven buiten deze regio's niet worden benadeeld.

De status van het Finance Europe-label is daarnaast dat de mogelijke implementatie hiervan onderdeel is van het lopende onderzoek naar het fiscaal stimuleren van beleggen. Recent heeft het kabinet medegedeeld dit onderzoek te willen betrekken in een bredere verkenning naar opties om beleggen te stimuleren,[9] waaronder een startrekening voor kinderen conform de motie van de leden Van Dijk en Grinwis (37020 IX, nr. 16). Het kabinet verwacht het bredere onderzoek in de eerste helft van 2027 met de Kamer te kunnen delen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat bedrijven onder de Chips Act 2.0 mogelijk een diepgaande ketenanalyse moeten aanleveren. De leden van de VVD-fractie constateren dat dit substantiële regeldrukkosten met zich mee kan brengen.

25. Kan hierbij volgens het kabinet slimme aansluiting worden gevonden bij bijvoorbeeld de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD), waarbij ook de waardeketen in kaart moet worden gebracht, en wil het kabinet in de onderhandelingen hier dan ook op inzetten?

Antwoord

Het kabinet is kritisch over de elementen van de vereiste ketenanalyses, waarbij onduidelijk is hoe ver terug in de toeleveringsketen overheden en inschrijvers moeten gaan. Het kabinet zet in de onderhandelingen in op een heldere afbakening en drempelwaarden, om dubbelingen met andere sectorale wetgeving en disproportionele administratieve lasten te voorkomen. Waar mogelijk moet daarbij worden aangesloten bij informatie die bedrijven op grond van andere wetgeving al verzamelen, zoals de

[9] Zie de Antwoorden op vragen over Eurogroep en Ecofinraad 8 en 9 oktober 2026 (https://open.overheid.nl/details/cba14787-0e70-40d8-8ce5-57e8faa35378).

CSDDD. Daarbij geldt wel dat de doelen verschillen: de ketenanalyse onder de Chips Act 2.0 is gericht op leveringszekerheid, de CSDDD op risico's voor mens en milieu.

De leden van de VVD-fractie vinden het zorgelijk dat er weliswaar wordt geschreven dat er in het voorstel rekening wordt gehouden met de regeldrukgevolgen voor het midden- en kleinbedrijf, maar dat een vrijstelling voor dit type bedrijven om hen te ontzien van de grootste regeldrukgevolgen in het voorstel ontbreekt.

26. Kan het kabinet toezeggen dit als prioritair punt op te nemen richting de onderhandelingen?

Antwoord

In de impact assessment gaat de Commissie uit van een volledige vrijstelling voor het mkb van de verplichte rapportage- en informatieplichten onder het pre-crisis- en crisismechanisme. Deze vrijstelling is echter niet terug te zien in het wetsvoorstel zelf. Het kabinet vraagt de Commissie hierover om verduidelijking en zet zich ervoor in dat de regeldruk effecten beperkt worden.

27. Staat regeldruk in den brede volgens het kabinet de opbouw van een grotere chipsector momenteel in de weg? Zo ja, wil het kabinet regeldrukreductie in de volle breedte voor de chipsector meenemen in de inzet in Brussel? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Regeldruk is een van de factoren die het vestigingsklimaat voor de halfgeleidersector bepalen, naast onder meer snelle vergunningverlening, beschikbaarheid van talent, energie en netcapaciteit. Het kabinet zet zich in Brussel in voor het beperken van regeldruk, ook in de Chips Act 2.0. Het kabinet deelt de zorgen van het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) over het ontbreken van een integraal beeld van de regeldruk en dringt aan op een nadere impactanalyse door de Commissie. Daarnaast zet het kabinet in op heldere afbakening van verplichtingen onder het crisismechanisme, de aanbestedingsregels en de ketenanalyses, om dubbelingen met andere wetgeving te voorkomen. Wel ziet het kabinet de noodzaak vanuit de Commissie om monitoring en analyses uit te voeren in de keten om eventuele verstoringen vroegtijdig te signaleren en voorkomen.

28. Ziet het kabinet in het huidige voorstel risico's op uiteenlopende implementaties van lidstaten, waardoor de interne markt en de doelen van de Chips Act 2.0 potentieel worden ondermijnd?

Antwoord

Omdat het voorstel een verordening betreft, zijn de bepalingen rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten, wat het risico op uiteenlopende implementatie beperkt. Wel ziet het kabinet risico's bij onderdelen met vage criteria, zoals het begrip 'sufficient risk' en het ontbreken van duidelijke drempelwaarden bij de aanbestedingsregels en het crisismechanisme. Het kabinet zet daarom in op heldere definities en drempelwaarden.

Daarnaast wijst het kabinet op het risico dat verschillen in nationale cofinanciering het gelijke speelveld verstoren; daarom mag de mate van nationale cofinanciering niet doorslaggevend zijn bij de selectie van Strategische Projecten.

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet in het huidige voorstel erkenning voor de cruciale rol mist van bedrijven die werken aan geavanceerde productiemachines en -apparatuur. Het kabinet wil opheldering vragen aan de Europese Commissie hoe deze tak zich verhoudt tot het voorstel. Deze leden spreken hun steun uit voor deze lijn van het kabinet.

De leden van de VVD-fractie constateren dat het voorstel van de Chips Act 2.0 op onderdelen overlap vertoont met de herziene Cybersecurity Act, de NIS2-richtlijn en de Cyber Resilience Act. Het kabinet vindt het van belang dat de verhouding tussen deze regulerende kaders helder wordt afgebakend.

29. Is het kabinet bereid zich niet enkel in te zetten op heldere afbakening, maar ook kritisch te toetsen op nut- en noodzaak van punten uit de Chips Act 2.0, bijvoorbeeld omdat bestaande regelgeving doelen al borgt?

Antwoord

Ja. Het kabinet toetst het voorstel op proportionaliteit en toegevoegde waarde ten opzichte van bestaande regelgeving. Waar doelen al worden geborgd via de herziene Cybersecurity Act, de NIS2-richtlijn of de Cyber Resilience Act, zet het kabinet erop in dat de Chips Act 2.0 geen dubbele of overlappende verplichtingen introduceert.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Europese Commissie verwacht dat de Chips Act 2.0 leidt tot een stijging van het aantal medewerkers aan de kant van de Commissie, maar dat zij dit niet noodzakelijk verwacht aan de kant van de lidstaten. Het kabinet noemt dit 'opvallend' en wil een kritische houding aannemen richting de Europese Commissie op de geplande uitbreiding van de personele capaciteit op EU-niveau.

30. De leden van de VVD-fractie sporen het kabinet aan dit punt tijdens de onderhandelingen in te brengen.

Antwoord

Het kabinet zal dit punt in de onderhandelingen inbrengen. Het kabinet is van mening dat de ontwikkeling van de administratieve uitgaven in lijn moet zijn met de conclusies van de Europese Raad van juli 2020 over het MFK-akkoord, en is kritisch over de voorgestelde uitbreiding met 19 fte bij de Commissie. Daarnaast vraagt het kabinet aandacht voor de uitvoeringslasten bij de lidstaten, die volgens de Commissie binnen bestaande structuren kunnen worden opgevangen.

De leden van de VVD-fractie achten het mogelijk dat andere landen met repercussies komen als enkele bepalingen uit de Chips Act 2.0 zich materialiseren.

31. Weet het kabinet of er scenario's klaarliggen om te reageren op eventuele repercussies en zo nee, kan het kabinet navragen of dit volgens hem afdoende is geregeld, bijvoorbeeld ten aanzien van de toegang tot kritische grondstoffen?

Antwoord

Het kabinet heeft in het BNC-fiche aangegeven dat het Techsoevereiniteitspakket al tot negatieve reacties van buitenlandse overheden en bedrijven heeft geleid, en dat rekening moet worden gehouden met mogelijke tegenreacties. Het kabinet vindt het daarom essentieel dat maatregelen transparant, proportioneel, tijdelijk, gebaseerd op objectieve risicobeoordelingen en in lijn met de internationale verplichtingen van de EU zijn, om internationale handelsrelaties en de toelevering van schaarse grondstoffen niet in gevaar te brengen. Ten aanzien van kritieke grondstoffen benadrukt het kabinet de complementariteit met het onder het RESourceEU Action Plan aangekondigde Critical Raw Materials Centre. Het kabinet acht het van belang dat de Europese Commissie bij de verdere uitwerking van maatregelen rekening houdt met mogelijke tegenreacties van derde landen, inclusief gevolgen voor de toegang tot kritieke grondstoffen en technologie. Het kabinet zal daarom aandacht vragen voor de wijze waarop de Commissie deze risico's beoordeelt en welke mogelijkheden bestaan om daarop te reageren.

De leden van de VVD-fractie constateren dat het kabinet schrijft de samenwerking met betrouwbare en gelijkgestemde handelspartners zo min mogelijk te willen belemmeren als gevolg van de Chips Act 2.0.

32. Hoe zijn deze betrouwbare en gelijkgestemde handelspartners meegenomen in het voorstel? Ziet het kabinet ruimte om met dit voorstel te pleiten voor verdere toenadering tot deze handelspartners?

Antwoord

Het voorstel biedt de Commissie de mogelijkheid om Strategische Partnerschappen voor Halfgeleiders te sluiten met bestaande en opkomende internationale partners, waarbij de ESB een kaderstellende rol heeft bij het formuleren van prioriteiten, criteria en doelstellingen. Daarnaast kunnen onder de definitie van domestic undertaking ook bedrijven vallen die gevestigd zijn in of gecontroleerd worden vanuit een betrouwbare partnerregio.

Het kabinet verwelkomt deze partnerschappen, omdat zij aansluiten bij de Nederlandse inzet om mondiale samenwerking in de keten te versterken. Het kabinet zet in op een proactieve rol van de ESB en mist in het voorstel nog een integrale aanpak op basis van een analyse van kansen en risico's per partnerschap. Europese partnerschappen moeten complementair zijn aan nationale inspanningen, zoals bilaterale partnerschappen en economische-veiligheidsdialogen met gelijkgestemde landen. Onder de huidige Chips Act en de Chips Joint Undertaking vinden ook al R&D Calls plaats met landen buiten de

EU (o.a. Zuid-Korea en Japan), met EU-cofinanciering. Het kabinet is hiervan voorstander en uitbreiding onder de Chips Act 2.0 zou welkom zijn.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie steunen het doel van de Chips Act 2.0 en onderstrepen de urgentie en het belang van een sterke en concurrerende Europese halfgeleiderketen. Dit is van belang voor het verdienvermogen van Europa, maar ook om strategisch relevant en weerbaar te blijven in een wereld waarin halfgeleiders een steeds belangrijkere rol spelen. Deze leden delen daarbij de nadruk op control points: juist door unieke sterktes op te bouwen en strategische posities in de waardeketen te behouden, kan Europa zijn positie versterken. Deze leden hebben hierover nog wel enkele vragen en zorgen.

De leden van de PRO-fractie lezen dat het kabinet veel waarde hecht aan het identificeren en versterken van Europese control points.

33. Hoe wil het kabinet deze visie concreet inbrengen in de verdere vormgeving van de Chips Act 2.0? Welke strategische technologieën, productiestappen of onderdelen van de waardeketen ziet het kabinet als potentiële Europese control points?

Antwoord

Het kabinet brengt deze visie concreet in door te pleiten voor: (i) een afzonderlijke Grand Challenge voor de volgende generatie productiemachines in Annex I; (ii) expliciete opname van baanbrekende ontwikkelingen in productiemachines en -apparatuur onder de FOAK-definitie en de ESTI-status; (iii) selectie van Strategische Projecten op basis van excellentie en bijdrage aan Europese onmisbaarheid; en (iv) een sterkere koppeling met Europese vraag. Het kabinet doet dit ook via de Semicon Coalition en in aansluiting op initiatieven van de industrie, zoals de TCC.

Als potentiële Europese control points ziet het kabinet in het bijzonder geavanceerde productiemachines en -apparatuur, geïntegreerde fotonica, quantumchips en chipontwerp, in lijn met de Semicon Visie 2035.

De leden van de PRO-factie zijn het met het kabinet eens dat de AI-waardeketen aanvullende actie vraagt.

34. Kan het kabinet nader toelichten aan welke aanvullende acties zij hierbij denkt? Hoe wil het kabinet de zogenoemde AI stack integreren in de voorgestelde aanpak?

Antwoord

Het kabinet mist in het Techsoevereiniteitspakket een brede visie op de AI-waardeketen, terwijl AI een belangrijke eindmarkt voor chips is. Het kabinet pleit daarom voor aanvullende actie, zodat de verschillende initiatieven bijdragen aan een integrale benadering van de bredere Europese technologiestack, waarvan AI een belangrijk onderdeel vormt. Deze stack loopt van kritieke grondstoffen, machinebouw en halfgeleiders, via rekeninfrastructuur, cloud, data, software en AI-modellen, tot

toepassingen in bedrijven, samenleving en overheid. Per onderdeel moet worden bezien waar Europese capaciteit noodzakelijk is, waar samenwerking met betrouwbare partners volstaat en waar risicovolle strategische afhankelijkheden moeten worden verminderd.

Aanbod en vraag binnen deze stack moeten hand in hand gaan: de stimulering van de Europese halfgeleiderindustrie moet direct aansluiten op de behoeften van Europese cloud- en AI-aanbieders, bijvoorbeeld door vraaginstrumenten te koppelen aan de ontwikkeling van AI-(giga)fabrieken en datacenters. Tegelijkertijd moet de vraag vanuit strategische Europese eindmarkten, zoals geavanceerde maakindustrie, gezondheidszorg en mobiliteit, bijdragen aan de verdere ontwikkeling en opschaling van Europese technologieën in de onderliggende lagen van de stack.

Deze benadering sluit aan bij de inzet om in Europees verband concrete strategische investeringsprojecten en industriële toepassingen te identificeren en te realiseren. Het kabinet verwelkomt in dit kader initiatieven vanuit de industrie, zoals de European Tech Creators Coalition (TCC) en het werk van de Europese Commissie met de Speciaal Gezant voor Industriële AI. In Nederland is de Taskforce Toekomstige Welvaart en Verdienvermogen (TTWenV) bij uitstek in de positie om investeringsprojecten, na positieve beoordeling, te ondersteunen of faciliteren.

De leden vragen daarnaast naar het voorgestelde instrument van Grand Challenges.

35. Welke rol ziet het kabinet voor dit instrument? Welk budget acht het kabinet hiervoor noodzakelijk?

Antwoord

Het kabinet staat positief tegenover de Grand Challenges als instrument voor grootschalige, sectoroverstijgende initiatieven gericht op technische en industriële doorbraken. Het kabinet zet in op een prominentere rol voor de lidstaten bij de selectie en prioritering, een actieve betrokkenheid van de industrie en mogelijke eindmarkten, tevens zet het kabinet in op een afzonderlijke Grand Challenge voor de volgende generatie productiemachines. In algemene zin is het van belang dat Grand Challenges voortbouwen op Europese technologische sterktes en vanaf de start rekening houden met toepassingsmogelijkheden, industriële opschaling en potentiële eindmarkten. Voor de afzonderlijke Grand Challenges is nog geen definitief budget vastgesteld. De middelen worden bepaald in de onderhandelingen over het MFK 2028-2034. Het kabinet loopt niet vooruit op de integrale afweging van middelen na 2027.

36. Hoe verhoudt dit zich tot bestaande en nieuwe instrumenten en initiatieven, zoals NADI en de Nationale Investeringsinstelling? Hoe wil het kabinet voorkomen dat verschillende instrumenten naast elkaar worden ontwikkeld zonder voldoende samenhang of schaal?

Antwoord

Het kabinet streeft naar samenhang tussen Europese en nationale instrumenten, waarbij Europese instrumenten complementair zijn aan nationale inspanningen. Bij de verdere uitwerking van nationale instrumenten zoals het NADI en de Nationale Investeringsinstelling wordt de aansluiting bij Europese instrumenten, waaronder de Grand Challenges, bezien. Zie ook het antwoord op vraag 20.

Deze leden missen in de reactie van het kabinet nog een duidelijke visie op vraagsturing.

37. Kan het kabinet nader uiteenzetten welke rol vraagsturing volgens hem moet spelen in het versterken van de Europese halfgeleiderindustrie? Hoe beoordeelt het kabinet de in het fiche genoemde instrumenten en welk budget acht hij hiervoor noodzakelijk?

Antwoord

Voor het kabinet is de vraagzijde het startpunt, zoals ook ingebracht als aanjager van de Semicon Coalition. Meer productiecapaciteit leidt niet vanzelf tot meer Europese vraag naar chips, en investeringen in aanbod verdienen zich zonder vraag niet terug. Vraagsturing moet Europese technologische kracht omzetten in vraag, schaal en toepassingen over de gehele technologiestack, met koppeling aan AI en cloud, zoals beschreven in het CADA-voorstel, en aan Europese industriële eindmarkten. Het kabinet ziet in dat kader ook een waardevolle rol voor initiatieven zoals de European Tech Creators Coalition (TCC), die via grote projecten de onderlinge vraag naar technologie in de Europese industrie wil versterken. Ook in de verdere uitwerking van Demand Accelerators is het daarom van belang dat concrete behoeften vanuit strategische industriële eindmarkten worden verbonden aan Europese technologische capaciteiten.

Het kabinet steunt de Demand Accelerators, het Demand Forum en de strategische inzet van aanbestedingen, maar vraagt om verduidelijking van de inrichting, verantwoordelijkheden en financiering, omdat de impact anders niet goed is in te schatten. Over het budget wordt besloten in de onderhandelingen over het MFK 2028-2034; het kabinet loopt daar niet op vooruit.

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Innovatie en Industriebeleid

38. Is het kabinet bereid om ook aan de vraagzijde maatregelen te nemen, bijvoorbeeld door eisen te stellen aan Europese productie of door vraag te creëren in strategische eindmarkten? Hoe kijkt het kabinet in dit verband aan tegen made-in-Europe-criteria, zodat Europese productie daadwerkelijk een afzetmarkt krijgt en Europese producenten kunnen concurreren met productie van buiten Europa?

Antwoord

In een internationale context waarin andere landen hun industrie actief ondersteunen, kan een gerichte inzet van een Europees voorkeursprincipe (made-in-Europe-criteria), onder voorwaarden, bijdragen aan het mitigeren van oneerlijke concurrentie. Het kabinet benadert een Europees voorkeursprincipe bij aanbesteden met terughoudendheid. Het voorkeursprincipe kan worden ingezet om de weerbaarheid van de Unie te versterken en, wanneer minder ingrijpende maatregelen of inzet van bestaande handelsinstrumenten ontoereikend zijn, om strategische markten te stimuleren die essentieel zijn voor de lange termijn weerbaarheid van de Unie, waarbij per sector, waardeketen of industrie zorgvuldig de baten afgewogen moeten worden tegen de kosten, in brede zin. Dergelijke maatregelen moeten wel doelgericht en proportioneel zijn. Ook vindt het kabinet het belangrijk dat een dergelijk principe gelijkgestemde handelspartners niet belemmert. Vraag in strategische eindmarkten wil het kabinet vooral creëren door de Chips Act 2.0 te koppelen aan AI en cloud (CADA) bijvoorbeeld door vraaginstrumenten te koppelen aan de ontwikkeling van de CADA, AI-(giga)fabrieken en datacenters. Het kabinet kijkt dan ook met aandacht naar het traject van de Europese *Envoy for Industrial AI*, Jim Snabe, en Tech Creators Coalition.

De leden van de PRO-fractie hebben daarnaast enkele vragen over de voorgestelde definitie van domestic undertaking. De Europese Commissie kiest hierbij niet zonder reden voor een eigendomscriterium. Een dergelijk criterium kan immers van belang zijn om daadwerkelijke zeggenschap over strategische delen van de halfgeleiderketen binnen Europa te behouden. Het kabinet geeft aan de definitie te willen aanpassen.

39. Kan het kabinet precies toelichten welke aanpassing hij voorstaat en waarom?

Antwoord

Het kabinet acht het criterium dat enkel kijkt naar eigendom en zeggenschap niet passend. Eigendom en zeggenschap blijken in de praktijk een lastig toepasbaar criterium, met name voor bedrijven met een beursnotering buiten de EU. Daardoor dreigen bedrijven met een internationale aandeelhoudersstructuur die in de kern Nederlands of Europees zijn, of die een belangrijke bijdrage leveren aan de Europese waardeketen, buiten de reikwijdte van het eigendomscriterium te vallen. Het kabinet zet daarom in de onderhandelingen in op een criterium dat het daadwerkelijke Europese karakter van een onderneming beter weerspiegelt. Het kabinet verkent hiervoor de mogelijkheden. Onder andere onderzoekt het kabinet of een aanvulling op basis van de operationele aanwezigheid in de EU geschikter is, met elementen als vestiging, R&D, productie en werkgelegenheid. Tegelijkertijd onderkent het kabinet, zoals de leden van de PRO-fractie terecht opmerken, het belang van daadwerkelijke zeggenschap over strategische delen van de halfgeleiderketen. Het kabinet onderzoekt daarom de

mogelijkheden om een dergelijk criterium te combineren met waarborgen tegen ongewenste zeggenschap door derde landen. Daarvoor kijkt het kabinet ook naar de materiële risicoanalyse die we kennen uit de FDI-screeningsverordening: daarin is formele eigendom of zeggenschap niet leidend, maar het daadwerkelijke risico dat uitgaat van een buitenlandse investering. Daarmee kan er aandacht komen voor andere factoren die van belang kunnen zijn, zoals de aard en het belang van de waardeketen in kwestie. Het kabinet onderzoekt nog de precieze gevolgen voor Nederlandse bedrijven.

40. Hoe beoordeelt het kabinet het risico dat een ruimere definitie ertoe leidt dat Europese steun weliswaar ten goede komt aan productie op Europees grondgebied, maar dat de zeggenschap over strategische productiefaciliteiten en technologie elders komt te liggen? Hoe wil het kabinet garanderen dat met de voorgestelde aanpassing het achterliggende doel van de Commissie, namelijk het versterken van de Europese strategische autonomie en zeggenschap over de halfgeleiderketen, overeind blijft?

Antwoord

Het kabinet onderschrijft het doel van de Commissie om de Europese weerbaarheid en zeggenschap over de halfgeleiderketen te versterken. De aanpassing die het kabinet verkent, moet daarom een evenwicht vinden: bedrijven die in de kern Europees zijn of wezenlijk bijdragen aan het Europese ecosysteem mogen niet onbedoeld worden uitgesloten, terwijl publieke middelen daadwerkelijk moeten bijdragen aan Europese technologische zeggenschap en weerbaarheid. Daarnaast blijven andere instrumenten beschikbaar om risico's rond zeggenschap over strategische technologie te adresseren, zoals investeringstoetsing. Deze instrumenten hebben ieder een eigen reikwijdte en vervangen niet de noodzaak om binnen de Chips Act 2.0 passende voorwaarden te stellen aan de inzet van publieke middelen.

De leden van de PRO-fractie constateren dat het kabinet kritisch is over de voorgestelde governance van de Advanced Manufacturing Projects (AMPs), zoals opgenomen in artikel 19. Tegelijkertijd achten deze leden het van groot belang dat Europa als geheel in staat is om strategische keuzes te maken over de vraag welke technologieën en productieketens versterking behoeven. Een sterke rol van de Europese Commissie bij deze afweging kan hieraan bijdragen.

41. Kan het kabinet toelichten hoe hij, gegeven zijn kritiek op de voorgestelde governance, wil waarborgen dat op Europees niveau daadwerkelijk strategische keuzes kunnen worden gemaakt? Welke rol ziet het kabinet daarbij voor de Europese Commissie? Hoe moet volgens het kabinet worden voorkomen dat de besluitvorming te veel wordt versnipperd over lidstaten, terwijl juist Europese coördinatie nodig is om schaal en strategische samenhang te bereiken?

Antwoord

Het kabinet deelt dat Europa als geheel strategische keuzes moet kunnen maken en ziet een belangrijke rol voor de Commissie bij het initiëren, coördineren en uitvoeren

daarvan. Het kabinet is niet per se tegen het Advanced Manufacturing Project, maar wel tegen de wijze waarop het nu in artikel 19 top-down wordt vastgelegd, waarbij de in het voorstel zelf beschreven procedure voor Strategische Projecten wordt gepasseerd.

Juist een transparante procedure waarin de lidstaten gezamenlijk, via de ESB, een sturende rol hebben, zorgt voor een Europese afweging over de gehele waardeketen. Versnippering wordt voorkomen door projecten primair te selecteren op technologische excellentie en Europese meerwaarde, door een grensoverschrijdende dimensie als vereiste te stellen, en door de mate van nationale cofinanciering niet doorslaggevend te laten zijn. Bovendien ziet het kabinet ook graag grotere betrokkenheid van de industrie bij de ESB om dit te waarborgen. Zie ook het antwoord op vraag 46.

De leden van de PRO-fractie vragen tot slot naar het concept European Semiconductor Regions of Excellence.

42. Welke verwachtingen heeft het kabinet van dit concept? Aan welke voorwaarden moeten regio's volgens het kabinet voldoen om daadwerkelijk als Region of Excellence te kunnen functioneren? Welke bijdrage verwacht het kabinet dat dit concept kan leveren aan het versterken van Europese control points en de strategische weerbaarheid van de Europese halfgeleiderketen?

Antwoord

Het kabinet staat positief tegenover het concept. Het sluit goed aan bij de sterke Nederlandse ecosystemen en de gebiedsgerichte aanpak, en biedt kansen voor de profilering van opkomende regio's en bredere regionale ontwikkeling. Het label moet investeringen aantrekken en regionale ecosystemen versterken op het gebied van productie, onderzoek, innovatie, vaardighedenontwikkeling en duurzame infrastructuur. Regio's die het label ambiëren, stellen daartoe een regionale investeringsagenda op. Het kabinet verwacht dat sterke regionale ecosystemen bijdragen aan het uitbouwen van Europese sterktes en control points, onder meer door de concentratie van kennis, talent en toeleveranciers.

Het kabinet vraagt wel om verheldering over de reikwijdte en implicaties voor regio's en bedrijven buiten deze clusters (artikel 26, lid 3), en zal erop toezien dat innovatieve bedrijven buiten deze regio's niet worden benadeeld. Zie ook het antwoord op vraag 53.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het fiche over de Chips Act 2.0. Deze leden onderschrijven het belang van een sterke Europese halfgeleiderindustrie voor ons toekomstige verdienvermogen, onze economische veiligheid en onze strategische positie. Nederland beschikt daarbij over unieke kennis en bedrijven in verschillende delen van de halfgeleiderketen. Deze leden hebben hierover enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet terecht benadrukt dat Europese weerbaarheid niet alleen moet worden gezocht in het opbouwen van extra productiecapaciteit, maar juist ook in het versterken van Europese technologische sterktes en zogenoemde control points in de mondiale waardeketen.

43. Zij vragen hoe het kabinet deze inzet concreet wil vertalen in de onderhandelingen. Welke Nederlandse en Europese sterktes moeten volgens het kabinet prioriteit krijgen? Kan het kabinet daarbij specifiek ingaan op geavanceerde productiemachines, geïntegreerde fotonica en quantumchips?

Antwoord

Het kabinet vertaalt deze inzet in de onderhandelingen naar een sterkere verankering van Europese technologische sterktes in de Chips Act 2.0. Prioriteit moeten volgens het kabinet de onderdelen van de waardeketen krijgen waarin Nederland en Europa al een sterke en onderscheidende positie hebben, zoals geavanceerde productiemachines en -apparatuur, geïntegreerde fotonica en quantumchips, in lijn met de Semicon Visie 2035.

Voor geavanceerde productiemachines en -apparatuur pleit het kabinet voor een afzonderlijke Grand Challenge in Annex I en voor expliciete opname onder de FOAK-definitie en ESTI-status. Voor geïntegreerde fotonica en quantumchips steunt het kabinet de structurele verankering als operationele doelstellingen binnen het Chips for Europe Initiative 2.0 en zet het in op opschaling van reeds gedane investeringen, bijvoorbeeld die in de PIX Europe pilotline. Zie ook het antwoord op vraag 33.

Deze leden lezen tegelijkertijd dat de financiering van een belangrijk deel van de nieuwe ambities pas wordt bepaald bij de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) vanaf 2028. De Commissie raamt voor alleen al grootschalige projecten in geavanceerde chipproductie ongeveer 15 miljard euro aan publieke middelen van de EU en lidstaten gezamenlijk. Ook constateert het kabinet dat de huidige Nederlandse cofinanciering voor de Chips Joint Undertaking onvoldoende is om aan alle voor Nederland relevante projecten deel te nemen.

44. De leden van de CDA-fractie vragen daarom hoe het kabinet ervoor wil zorgen dat de ambities uit de Chips Act 2.0 ook daadwerkelijk financieel uitvoerbaar worden. Welke prioriteit geeft het kabinet hieraan binnen het toekomstige Europees Concurrentievermogen Fonds (ECF) en welke rol ziet hij voor nationale cofinanciering? Hoe wordt daarbij uitvoering gegeven aan de afspraak uit het coalitieakkoord om Europese cofinanciering en investeringsmogelijkheden via onder meer de Chips Act 2.0 actief te benutten?

Antwoord

Het kabinet ziet halfgeleidertechnologie als prioriteit binnen het ECF, dat waarschijnlijk de primaire financieringsbron voor de halfgeleiderindustrie op EU-niveau zal zijn. Het kabinet loopt echter niet vooruit op de integrale afweging van middelen na 2027 en de keuzes die bij de implementatie van het ECF moeten worden gemaakt. Wel vraagt het kabinet de Commissie aandacht te besteden aan het risico op sub-optimalisatie, waarbij middelen vooral naar productiefaciliteiten gaan in plaats van naar versterking van de gehele waardeketen.

Het staat lidstaten vrij om zelf invulling te geven aan de mate van nationale cofinanciering. Het kabinet zal afwegen of nationale cofinanciering wenselijk is, bijvoorbeeld met het oog op de positie van het Nederlandse halfgeleiderecosysteem. Met de Semicon Visie 2035 en het daaruit volgende programma heeft het kabinet de ambitie voor een versterkte inzet op de waardeketen.

De leden van de CDA-fractie constateren dat mondiale spelers langdurig en grootschaliger investeren.

45. De leden van de CDA-fractie vragen aan het kabinet erop aan te dringen dat in het MFK voldoende rekening gehouden wordt met de inhaalslag die gedaan moet worden om als EU een betrouwbare positie te genereren. Denk daarbij aan continuering en structurele financiering van de bestaande Europese pilot lines en de Nederlandse inzet voor NanoIC en andere voor Nederland relevante faciliteiten. Wat is de inzet hierop van het kabinet?

Antwoord

Het kabinet benadrukt het belang van continuïteit en het voortbouwen op reeds gedane investeringen, zoals in de pilot lines, om kapitaalvernietiging te voorkomen, en zet erop in dat bestaande pilot lines een pad krijgen naar opschaling. Ten aanzien van het MFK zet het kabinet stevig in op modernisering en een prudent en betaalbaar MFK, met een

beperking van de stijging van de nationale afdracht. De huidige geopolitieke en economische uitdagingen vereisen een slagvaardige Unie in een onzekere wereld en daarom ook een Europese begroting die bijdraagt aan de strategische doelen van Europa. Het MFK moet daarom meer gericht zijn op concurrentievermogen, onderzoek & innovatie, defensie en veiligheid en asiel en migratie. Het kabinet ziet halfgeleidertechnologie daarnaast als een van de prioriteiten onder het ECF. Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen in de onderhandelingen over het MFK 2028-2034. Zie ook het antwoord op vraag 4.

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet meer invloed van de lidstaten wil bij de selectie van Strategische Projecten en Grand Challenges. Zij begrijpen het belang daarvan, maar vragen tegelijkertijd hoe wordt voorkomen dat de beschikbare middelen uiteindelijk versnipperen over nationale belangen of dat een subsidiewedloop tussen lidstaten ontstaat.

46. Hoe borgt het kabinet dat projecten primair worden geselecteerd op technologische excellentie, Europese meerwaarde en de bijdrage aan Europese onmisbaarheid en weerbaarheid? Hoe wordt daarbij voldoende gebruikgemaakt van de kennis van bedrijven en kennisinstellingen uit de halfgeleiderketen?

Antwoord

Het kabinet deelt de zorg dat versnippering en verschillen in nationale financiële slagkracht leidend worden bij de selectie van Strategische Projecten. Daarom zet het kabinet in op een transparante selectieprocedure, waarin projecten primair worden beoordeeld op technologische excellentie en hun bijdrage aan Europese onmisbaarheid, weerbaarheid en welvaart. Het kabinet hecht aan een actieve en structurele betrokkenheid van de industrie en kennisinstellingen bij het opzetten en prioriteren van projecten, bijvoorbeeld via de Industrial Alliance for Semiconductors en initiatieven zoals de TCC. Zie ook het antwoord op vraag 7. De mate waarin een lidstaat nationale cofinanciering kan bieden, mag daarbij niet doorslaggevend zijn. Juist een Europese afweging over de gehele waardeketen moet voorkomen dat middelen versnipperen. Daarnaast acht het kabinet het van belang dat binnen het ECF voldoende aandacht is voor halfgeleidertechnologie, zodat projecten met grote Europese meerwaarde niet afhankelijk zijn van de financiële slagkracht van afzonderlijke lidstaten.

Deze leden benadrukken daarnaast dat subsidie alleen niet bepaalt waar nieuwe investeringen plaatsvinden. Beschikbaarheid van elektriciteit en netcapaciteit, concurrerende energieprijzen, voldoende technisch geschoolde mensen, ruimte en snelle en voorspelbare vergunningverlening zijn eveneens bepalend voor het vestigingsklimaat.

47. Zij vragen hoe het kabinet deze randvoorwaarden betrekt bij zijn Nederlandse en Europese inzet voor de Chips Act 2.0. Hoe wordt voorkomen dat Europa wel nieuwe financieringsinstrumenten creëert, terwijl strategische investeringen uiteindelijk elders plaatsvinden doordat deze basisvoorwaarden onvoldoende op orde zijn? Hoe voorkomt het kabinet dat unieke R&D startups en talent uit Europa wegtrekken?

Antwoord

Het kabinet deelt dat subsidie alleen niet bepaalt waar investeringen plaatsvinden. Nationaal vormen randvoorwaarden als talent, energie, netcapaciteit, ruimte en vergunningverlening een belangrijk onderdeel van het horizontale en randvoorwaardelijke beleid, waar het kabinet aan werkt via de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat, de Semicon Visie 2035 en initiatieven zoals Project Beethoven.

In de Chips Act 2.0 dragen onder meer de snellere vergunningverlening en de one-stop-shop, het label voor European Semiconductor Regions of Excellence met aandacht voor randvoorwaarden in de fysieke ruimte en vaardighedenontwikkeling en de voortzetting van de competence centres bij aan deze randvoorwaarden. Het kabinet agendeert talent ook in Europees verband, met een logische koppeling aan de Grand Challenges en pilot lines. Daarnaast zet het kabinet zich in voor een aanpassing van de OiM-definitie, zodat innovatieve start- en scale-ups toegang houden tot steun.

De leden van de CDA-fractie lezen verder dat de voorgestelde definitie van een domestic undertaking volgens het kabinet mogelijk te strikt is, onder meer door het eigendomscriterium van meer dan 50 procent. Deze definitie bepaalt onder andere welke ondernemingen toegang kunnen krijgen tot Strategische Projecten en bepaalde andere instrumenten.

48. Zij vragen welke gevolgen het kabinet op dit moment verwacht voor in Nederland gevestigde bedrijven en hoe hij wil voorkomen dat bedrijven die hier substantieel investeren, kennis ontwikkelen en werkgelegenheid bieden buiten Europese instrumenten vallen vanwege hun internationale eigendomsstructuur. Tegelijk vragen zij hoe het kabinet borgt dat publieke middelen daadwerkelijk bijdragen aan de versterking van Europese technologische zeggenschap en weerbaarheid.

Antwoord

Het kabinet onderzoekt de precieze gevolgen hiervan voor Nederlandse bedrijven en zet in de onderhandelingen in op een passender criterium, waarbij het daadwerkelijke Nederlandse of Europese karakter en de bijdrage aan het Europese ecosysteem beter worden meegewogen. Tegelijkertijd moeten publieke middelen daadwerkelijk bijdragen

aan Europese technologische zeggenschap en weerbaarheid. Zie ook de antwoorden op de vragen 39 en 40.

De leden van de CDA-fractie lezen tot slot dat de Chips Act 2.0 nieuwe verplichtingen bevat rond monitoring en crisisparaatheid, terwijl nog onduidelijkheid bestaat over de regeldruk en de verhouding tot andere Europese regelgeving.

49. Zij vragen hoe het kabinet voorkomt dat bedrijven worden geconfronteerd met overlappende informatieverplichtingen uit onder meer de Chips Act 2.0, NIS2 en de Cybersecurity Act, en hoe het kabinet er in de onderhandelingen op toeziet dat nieuwe verplichtingen proportioneel en uitvoerbaar blijven.

Antwoord

Het kabinet zet in op een heldere afbakening tussen de Chips Act 2.0, de herziene Cybersecurity Act, de NIS2-richtlijn en de Cyber Resilience Act. Bij de Chips Act 2.0 wordt ingezet op heldere drempelwaarden, om dubbelingen en disproportionele administratieve lasten te voorkomen. Ook vraagt het kabinet om verduidelijking van de verhouding van het Business-to-Business Semiconductor Supply Chain Platform tot andere initiatieven, zoals de voorgenomen Economic Security Information Hub, en van de voorgestelde crisismechanismen tot bestaande mechanismen zoals de interne-marktnood- en weerbaarheidswet (IMERA).

Verplichtingen zoals informatieverzoeken en prioriteitsorders grijpen diep in op de marktwerking en contractvrijheid. Het kabinet acht deze alleen proportioneel als ze strikt worden beperkt tot noodsituaties en vooraf nauwkeurig worden afgestemd met de lidstaten via de ESB. Daarnaast zet het kabinet in op een duidelijkere afbakening van de pre-crisis- en crisisfase. Zie ook het antwoord op vraag 29.

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Innovatie en Industriebeleid

Ons kenmerk
EZK_DGBI_II / 108956116

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het BNC-fiche over de Chips Act 2.0. Deze leden onderschrijven het belang van een sterke Europese halfgeleidersector en het verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden. Daarbij vinden zij het van belang dat Europa niet simpelweg probeert productiecapaciteit van andere delen van de wereld te kopiëren, maar juist investeert in technologieën en onderdelen van de waardeketen waarin Nederland en Europa mondiaal al een sterke of zelfs onmisbare positie innemen. Het kabinet wijst in dit verband terecht op het belang van geavanceerde productiemachines en wil de ontwikkeling van een volgende generatie productiemachines als afzonderlijke Grand Challenge laten opnemen.

50. Kan het kabinet aangeven welke concrete inzet hij tijdens de onderhandelingen pleegt om deze voor Nederland belangrijke positie in de halfgeleiderketen daadwerkelijk in de Act te verankeren?

Antwoord

Het kabinet pleit in de onderhandelingen voor opname van de volgende generatie productiemachines als afzonderlijke Grand Challenge in Annex I, voor een integrale plek van de benodigde apparatuur binnen de Grand Challenges, en voor een duidelijke positionering van baanbrekende ontwikkelingen in productiemachines en -apparatuur binnen de FOAK-definitie en de ESTI-status. Daarnaast zet het kabinet erop in dat Strategische Projecten worden geselecteerd op hun bijdrage aan Europese onmisbaarheid, zodat ook projecten gericht op productieapparatuur daarvoor in aanmerking komen. Het kabinet heeft deze inzet ook ingebracht tijdens het beleidsdebat in de Raad voor Concurrentievermogen van 24 september en zoekt hiervoor steun bij andere lidstaten, onder meer via de Semicon Coalition. Zie ook de antwoorden op de vragen 2 en 43.

De leden van de BBB-fractie zien daarnaast dat de voorgestelde definitie van een domestic undertaking bepalend wordt voor de toegang tot verschillende Europese instrumenten, waaronder European Semiconductor Technology Initiatives, Strategische Projecten en bepaalde aanbestedingen. Het kabinet acht het voorgestelde eigendomscriterium van meer dan 50 procent te strikt, omdat daardoor bedrijven die in de praktijk een duidelijk Nederlands of Europees karakter hebben buiten de boot kunnen vallen. Deze leden delen die zorg.

51. Kan het kabinet aangeven welk alternatief criterium hij tijdens de onderhandelingen bepleit om dergelijke bedrijven toegang tot deze instrumenten te laten behouden?

Antwoord

Het kabinet onderzoekt de precieze gevolgen hiervan voor Nederlandse bedrijven en zet in de onderhandelingen in op een passender criterium, waarbij het daadwerkelijke Nederlandse of Europese karakter en de bijdrage aan het Europese ecosysteem beter worden meegewogen. Tegelijkertijd moeten publieke middelen daadwerkelijk bijdragen

aan Europese technologische zeggenschap en weerbaarheid. Zie ook de antwoorden op de vragen 39 en 40.

De leden van de BBB-fractie lezen verder dat het kabinet zorgen heeft over de grote rol van de Europese Commissie bij de selectie van Strategische Projecten. Deze leden vinden dat Europese samenwerking meerwaarde kan hebben, maar dat lidstaten voldoende invloed moeten houden op de wijze waarop grote publieke investeringen worden geprioriteerd.

52. Kan het kabinet aangeven welke concrete beslissingsbevoegdheid de lidstaten via de European Semiconductor Board volgens hem minimaal moeten behouden bij de selectie van Strategische Projecten?

Antwoord

Het kabinet vindt dat de ESB een sturende rol moet hebben in de prioritering en selectie van Strategische Projecten, op basis van een transparante selectieprocedure. Dat betekent ook dat de Annexen, waarin projecten en prioriteitsgebieden al vergaand zijn voorgesorteerd, de ESB niet buitenspel mogen zetten, en dat projecten niet buiten deze procedure om in de verordening worden vastgelegd, zoals nu met het Advanced Manufacturing Project in het voorstel van de Commissie in artikel 19 is gebeurd. Zie ook de antwoorden op de vragen 1 en 41.

De leden van de BBB-fractie zijn positief over het voorstel voor European Semiconductor Regions of Excellence, omdat sterke regionale ecosystemen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan innovatie, werkgelegenheid en economische ontwikkeling. Zij willen echter voorkomen dat bedrijven buiten een regio met dit label daardoor minder toegang krijgen tot Europese ondersteuning. Het kabinet signaleert dit risico eveneens.

53. Kan het kabinet aangeven hoe hij tijdens de onderhandelingen wil borgen dat innovatieve bedrijven buiten aangewezen Semiconductor Regions of Excellence niet worden benadeeld bij de toegang tot Europese instrumenten of ondersteuning?

Antwoord

Het kabinet wil voorkomen dat innovatieve bedrijven buiten aangewezen Semiconductor Regions of Excellence worden benadeeld en vraagt daarom om verheldering over de bepalingen in artikel 26, lid 3, met betrekking tot de reikwijdte en de exacte implicaties voor regio's die het label niet dragen en voor innovatieve bedrijven die buiten deze clusters zijn gevestigd. Het kabinet zet erop in dat de toegang tot Europese instrumenten, zoals de ESTI-status, Strategische Projecten en de instrumenten onder het Chips for Europe Initiative, gebaseerd blijft op de merites van het project en niet afhankelijk wordt van de ligging binnen een gelabelde regio.

De leden van de BBB-fractie vragen tot slot aandacht voor de administratieve lasten. In de impact assessment wordt uitgegaan van een volledige vrijstelling voor micro-, kleine en middelgrote ondernemingen van de verplichte rapportage- en informatieplichten binnen het pre-crisis- en crisismechanisme. Deze vrijstelling is volgens het BNC-fiche echter niet expliciet terug te vinden in het voorstel zelf. Deze leden vinden dat het midden- en kleinbedrijf (mkb) niet via latere uitwerking alsnog met nieuwe informatieverplichtingen moet worden geconfronteerd.

54. Kan het kabinet toezeggen zich ervoor in te zetten dat deze mkb-vrijstelling expliciet in de uiteindelijke Act wordt vastgelegd?

Antwoord

In de impact assessment gaat de Commissie uit van een volledige vrijstelling voor het mkb van de verplichte rapportage- en informatieplichten onder het pre-crisis- en crisismechanisme. Deze vrijstelling is echter niet terug te zien in het wetsvoorstel zelf. Het kabinet vraagt de Commissie hierover om verduidelijking en zet zich ervoor in dat de regeldruk effecten beperkt worden.